

PRIRODA I ODREDNICE SEKSTINGA MEĐU ADOLESCENTIMA I MLADIMA: KROSKULTURALNO ISTAŽIVANJE (SextYouth)

Treći izvještaj (2023.)
znanstveno-istraživačkog projekta financiranog od strane
Hrvatske zaklade za znanost (br. 3553)

**PRIRODA I ODREDNICE SEKSTINGA MEĐU
ADOLESCENTIMA I MLADIMA: KROSKULTURALNO
ISTAŽIVANJE (SextYouth)**

Treći izvještaj (2023.) znanstveno-istraživačkog projekta financiranog
od strane Hrvatske zaklade za znanost
(br. 3553)

Koje su odrednice sekstinga među adolescentima i mladima iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske: Rezultati 2. istraživačkog vala

Treći izvještaj (2023.) znanstveno-istraživačkog projekta: "Priroda i odrednice sekstinga među adolescentima i mladima: kroskulturalno istraživanje (SextYouth)"

Autori: Arta Dodaj, Krešimir Prijatelj i Kristina Sesar

PROJEKTNI TIM

Znanstvenici:

Dr. sc. Arta Dodaj, Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Hrvatska (voditeljica)

Dr. sc. Ashton Gerdin Speno, Odjel za masovnu komunikaciju, Southern Illinois, Sveučilište Edwardsville, Sjedinjene Američke Države

Dr. sc. Barbara Herceg Pakšić, Pravni fakultet, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

Dr. sc. Marko Odak, Studij informacijskih znanosti, Sveučilište u Mostaru, Bosna i Hercegovina

Dr. sc. Mónica Ojeda Pérez, Odjel edukacijske i razvojne psihologije Sveučilište u Sevilli, Španjolska

Dr. sc. Irena Pabela Banai, Odjel za psihologiju, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

Dr. sc. Katarina Šimić, Odjel za pedagogiju, predškolski odgoj i razrednu nastavu, Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti, Sveučilište u Mostaru, Bosna i Hercegovina

Dr. sc. Sabina Mandić, Odsjek za poremećaje u ponašanju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

Krešimir Prijatelj, mag. psyche, Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

Suradnici:

Dr. sc. Nataša Šimić, Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, Hrvatska

Dr. sc. Rosario del Rey Alamillo, Odjel edukacijske i razvojne psihologije, Sveučilište u Sevilli, Španjolska

Dr. sc. Kristina Sesar, Studij psihologije, Filozofski fakultet, Sveučilište u Mostaru, Bosna i Hercegovina

Dr. sc. Ivana Zečević, Odsjek za psihologiju, Univerzitet u Banjoj Luci, Bosna i Hercegovina

Dr. sc. Irma Džambo, Centar za mentalno zdravlje, Dom zdravlja Kantona Sarajevo, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Helena Tomljenović, mag. psyche, Klinika za kožne i spolne bolesti, KBC Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska

Podrška u realizaciji projekta: **Članovi Savjetodavne skupine SextYouth projekta**

Zahvala

Zahvaljujemo učenicima, studentima, nastavnicima, profesorima, stručnim suradnicima, volonterima, ravnateljima te predstavnicima Uprave pojedinih fakulteta iz različitih područja Bosne i Hercegovine te Hrvatske na spremnosti za sudjelovanje u istraživanju. Također se zahvaljujemo relevantnim ministarstvima u Bosni i Hercegovini te Hrvatskoj koja su odobrili provođenje istraživanja u sklopu ovog projekta.

Zahvaljujemo članovima Savjetodavne skupine, posebno studentima članovima bez čijeg se doprinosa ovo istraživanje ne bi moglo provesti.

Od srca hvala!

Istraživački tim SextYouth

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. CILJ	5
3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	5
4. REZULTATI	12
5. ZAKLJUČAK I PREPORUKE	32
6. REALIZIRANE ZNANSTVENE I STRUČNE AKTIVNOSTI	36
7. SLJEDEĆI KORACI	49
8. LITERATURA	62

1. UVOD

Seksting je u znanstvenoj i stručnoj literaturi prepoznat kao skup ponašanja koje se odnosi na slanje, primanje, proslijđivanje i/ili objavljivanje seksualno eksplizitnih sadržaja, najčešće u ljubavne ili seksualne svrhe (npr. Casas i sur., 2019; Molla-Esparza i sur., 2020; Ojeda i del Rey, 2022). Samo-producirani seksualno eksplizitni sadržaj razmjenjuje se elektroničkim putem u obliku poruka, fotografija i/ili videozapisa (Barrense-Dias i sur., 2017; Bonilla i sur., 2020). Unatoč brojnim predloženim podjelama seksting ponašanja (vidjeti Dodaj i Sesar, 2020), suvremenih nalazi u području znanstvenog istraživanja sekstinga ukazuju na važnost njegove podjele s obzirom na pristanak osobe za sudjelovanjem (Barroso i sur., 2023). U navedenom kontekstu dobrovoljni seksting odnosi se na razmjenu seksualno eksplizitnog sadržaja u kojem postoji pristanak ili sporazum. S druge strane, kod nedobrovoljnog sekstinga navedeni pristanak ili sporazum izostaju, kao primjerice u slučajevima pritiska, ucjene ili proslijđivanja sekstova trećoj strani bez dopuštenja osobe koja je izradila samo-producirani sadržaj (Barrense-Dias i sur., 2021). Dok se nedobrovoljni seksting može kategorizirati kao rizično seksualno ponašanje, dobrovoljni seksting se smatra suvremenim oblikom seksualne komunikacije (Mori i sur., 2020; Van Ouytsel i sur., 2020). Osim toga, percepcija sekstinga kod mladih razlikuje se s obzirom na postojanje pristanka za razmjenom seksualno eksplizitnih sadržaja (Dodaj i sur., 2022). Naime, seksting se smatra prihvatljivim u onim slučajevima kada se sekstovi sporazumno dijele između vršnjaka, odnosno ako se radi o razmjeni između partnera u intimnim vezama (Döring, 2014; Prijatelj i sur., 2022). Kod razmjene seksualno eksplizitnog sadržaja bez pristanka svih uključenih pojedinaca seksting se percipira negativno (Dodaj i sur., 2022).

Seksting je vrlo zastupljen oblik ponašanja kod mladih osoba i postaje sve češći oblik seksualne komunikacije u intimnim partnerskim odnosima (Ruvalcaba i sur., 2022). Recentnim meta-analizama ustanovljeno je kako su mlađi uključeni u određeni oblik sekstinga između 8.4% i 47.7% (Madigan i sur., 2018; Mori i sur., 2020). Konkretno, posljednja objavljena meta-analiza 28 istraživanja u periodu od 2016. do 2020. godine ukazuje na raširenost sekstinga od 19.3% za slanje, 34.8% za primanje i 14.5% za proslijđivanje sekstova bez pristanka (Mori i sur., 2022). U Hrvatskoj je kod adolescenata seksting raširen između 9% i 52.9% (Dodaj i sur., 2023; Vrselja i sur., 2015; Burić i sur., 2018; Prijatelj i sur., 2022) te između 1% i 66% kod mlađih odraslih (Dodaj i sur., 2023; Kričkić i sur., 2017). Premda su istraživanja sekstinga u Bosni i Hercegovini u začetcima, dosadašnji podaci ukazuju na raširenost sekstinga od 10.2% do 46.2% među adolescentima (Dodaj i sur., 2019; Dodaj, Prijatelj i Sesar, 2023) te između 7.2% i 52.3% kod mlađih odraslih za pojedine oblike uključenosti u seksting ponašanje (Dodaj i sur., 2023; Sesar i Dodaj, 2019).

Brojni su motivi u pozadini sudjelovanja u sekstingu. Neki od najčešće identificiranih motiva za sudjelovanjem u sekstingu odnose se na istraživanje seksualnosti unutar par-

tneriskog odnosa, iniciranje seksualne aktivnosti (Dir i sur., 2013; Levine, 2013; Bianchi i sur., 2021), održavanje partnerskih odnosa (Van Ouytsel i sur. 2017), jačanje slike o vlastitom tijelu (Bianchi i sur., 2016), šalu ili zabavu (Albury i Crawford, 2012) te pritisak ili osvetu (Currin i Hubach, 2019; Drouin i Tobin, 2014; Morelli i sur., 2016).

Dosadašnja istraživanja pretežno su usmjereni razumijevanju odrednica sekstinga. Kako bismo razumjeli pojedine odrednice sekstinga, u ovom izvještaju, oslonili smo se na Motivacijski model seksting ponašanja (Sesar i sur., 2019). Motivacijski model sekstinga predstavlja integraciju empirijskih spoznaja o korelatima sekstinga i teorijskih spoznaja primjenjenih u razumijevanju sekstinga. Model pretpostavlja kako motivaciju za sudjelovanjem u seksting ponašanju određuju individualne i kontekstualne karakteristike. Efekti individualnih karakteristika na seksting prilaze iz teorija socijalnih učenja, a kontekstualnih karakteristika iz kriminoloških teorija samokontrole. Uključivanjem socijalnih i kriminoloških teorija moguće je objasniti i seksting vezan uz normalno istraživanje seksualnosti, kao i nedobrovoljan seksting vezan uz rizično seksualno ponašanje.

U okviru individualnih odrednica učenja ističu se sociodemografske karakteristike, privrženost, osobine ličnosti, socijalno-kognitivni faktori te čimbenici vezani uz intimni kontekst. S druge strane, kontekstualne odrednice uključuju kulturne norme i vrijednosti prisutne u nekom društvu koje oblikuju percepciju i namjeru mladih za sudjelovanjem u sekstingu.

U kontekstu sociodemografskih karakteristika dosadašnja istraživanja ukazuju na nekonzistentne rezultate za sudjelovanje u sekstingu s obzirom na spol (Gámez-Guadix i Santisteban, 2018; Gassó i sur., 2020) i status intimne veze (Benotsch i sur., 2013; Van Ouytsel i sur., 2017), dok su nalazi u području dobi uglavnom konzistentni i ukazuju na veće sudjelovanje u sekstingu s povećanjem dobi (Madigan i sur., 2018; Mori i sur., 2020; Strassberg i sur., 2013).

Niža razina samokontrole (Reyns i sur., 2014), nesiguran, odnosno izbjegavajući stil privrženosti (Drouin i Landgraff, 2011; Weisskirch i Delevi, 2011), veće objektiviziranje tijela (Howard i sur., 2021) i određene osobine ličnosti poput ekstraverzije (Alonso i Romero, 2019) i traženja uzbudjenja (Scholes-Balog i sur., 2016) te niske savjesnosti (Gámez-Guadix i sur., 2017) također su se pokazale bitnim odrednicama sekstinga.

Istraživanja socijalno-kognitivnih čimbenika u pojašnjavanju sekstinga uglavnom su potvrdila komponente teorije planiranog ponašanja, stavove prema sekstingu, subjektivnu normu i namjeru za sudjelovanjem u sekstingu (Hudson i Fetro, 2015; Liong i Cheng, 2017) bitnim odrednicama sekstinga. Također, komponente teorije socijalnoga učenja vezane uz pozitivnu definiciju i vršnjačku diferencijalnu asocijaciju, kao i ne-socijalno potkrepljenje značajno predviđaju sudjelovanje u sekstingu (Van Ouytsel i sur., 2017). Wolfe i suradnici (2014) pokušali su seksting ponašanje objasniti kroz empirijski okvir teorije

rutinskih aktivnosti na mobitelima (Cohen i Felson, 1979). Dobiveni rezultati ukazuju da je primanje sekstova kod adolescenata povezano s rutinskim aktivnostima na mobitelu kada postoji i kada ne postoji nadzor odraslih nad korištenjem mobitela. Osim toga, povezanost s vršnjacima putem mobitela pokazala se pozitivnim prediktorom uključenosti u seksting, dok se povezanost s obitelji putem mobitela pokazala negativnim prediktorom sekstinga (Campbell i Park, 2014).

Ranije studije ukazuju i na važnost kontekstualnih čimbenika u objašnjavanju seksting ponašanja (Baumgartner i sur., 2014; Sesar i sur., 2019). Rijetko provedena međunarodna istraživanja ukazuju na statistički značajnu razliku u uključenosti, motivima i stavovima prema sekstingu s obzirom na državu stanovanja (Dodaj i sur., 2022; Gassó i sur., 2021; Prijatelj i sur., 2022). Praksa sudjelovanja mlađih u sekstingu prisutna je u različitim društvima, no u onima gdje se ističe individualizam, te gdje su prisutne niže razine spolne nejednakosti i maskulinih vrijednosti, primjećuje se veća učestalost seksinga (Dodaj i Sesar, 2023).

Ne smijemo zanemariti niti činjenicu kako su istraživanja sekstinga naročito orijentirana i na istraživanje odnosa sekstinga s psihološkim funkcioniranje. Iako motivacijskim modelom nije predviđena povezanost sekstinga i psihološkoga funkcioniranja, neka od dosadašnjih istraživanja ističu povezanost sekstinga sa simptomima depresivnosti, anksioznosti i neugodnim osjećajima poput uzinemirenosti, tuge, straha te srama (Chaudhary i sur., 2017; Dake i sur., 2012; Drouin i sur., 2015; Frankel i sur., 2018; Kosenko i sur., 2017; Medrano i sur., 2018; Mitchell i sur., 2012; Mori i sur., 2019; Van Ouytsel i sur., 2014; Ybarra i Mitchel, 2014). Osim toga, potvrđena je povezanost sekstinga sa suicidalnim idejama i pokušajima suicida, kao i viktimizacijom te doživljavanjem nasilja preko interneta (Dake i sur., 2012). Ipak, nalazi u ovom području nisu konzistentni jer određena istraživanja ne potvrđuju povezanost sekstinga s indikatorima psihičkog zdravlja (Gordon-Messer i sur., 2013; Hudson, 2011; Morelli i sur., 2016; Temple i sur., 2014; Vrselja i sur., 2015). Neki autori ističu kako su negativne posljedice sekstinga po psihičko zdravlje i socijalne odnose češće u slučajevima nedobrovoljnog sekstinga (Dir i Cyders, 2015; Garcia i sur., 2016). Naime, za razliku od dobrovoljnog sekstinga, nedobrovoljno sudjelovanje poput neželenog primanja sekstova i postojanja pritiska ili ucjene za sudjelovanjem u sekstingu pokazali su se prediktorima psihološke uzinemirenosti (Klettke i sur., 2019; Wachs i sur., 2021).

Imajući u vidu da su prethodna istraživanja o odrednicama sekstinga često bila usmjereni na pojedinačne prediktore sekstinga i koristila različite teorijske modele, motivirani smo proširiti razumijevanje relevantnih individualnih i kontekstualnih faktora sekstinga. Cilj nam je bolje razumjeti njihov međusobni odnos kroz integraciju dosadašnjih spoznaja i različitih teorijskih pristupa. Posebno nas zanimaju ove odrednice na uzorku sudionika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, zemalja jugoistočne Europe, s obzirom na nedostatak relevantnih domaćih i stranih istraživanja na tu temu. Iako Hrvatska i Bosna i Hercegovina

dijele zajedničku povijest i sličan jezik te su geografski bliske, razlikuju se po određenim religijskim i tradicionalnim vrijednostima. Stoga smatramo važnim istražiti širi kontekst sekstinga i njegovih korelata unutar ove dvije različite države.

2. CILJ

Opći cilj ovog istraživanja bio je, s obzirom na teorijsku podlogu motivacijskog modela sekstinga (Sesar i sur., 2019) i spoznaje iz prethodnih istraživanja, ispitati psihosocijalne korelate seksting ponašanja na prigodnom uzorku adolescenata i mladih odraslih iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Prema motivacijskom modelu seksting ponašanja (Sesar i sur., 2019) pretpostavlja se da će socijalno-kognitivne varijable biti pozitivno povezane s različitim oblicima seksting ponašanja. Međutim, kada je riječ o doprinosu različitih oblika seksting ponašanja psihosocijalnom funkciranju, pretpostavke nisu specificirane budući da dosadašnja istraživanja u ovom području nisu dala jednoznačne rezultate. Neka istraživanja ukazuju na to da su različiti oblici seksting ponašanja prediktori lošijeg funkciranja, dok neka ukazuju na to da nema efekata sekstinga na različite aspekte psihosocijalnog funkciranja. U tom pogledu, ovo istraživanje može predstavljati doprinos razjašnjavanju odnosa sekstinga i psihosocijalnog funkciranja kod mladih iz dviju kulturološki različitih sredina, Bosne i Hercegovine te Hrvatske.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

U okviru „SextYouth“ projekta tijekom 2023. godine provedena je druga točka mjerenja primjenom različitih upitničkih mjera. Sudjelovali su srednjoškolci i studenti iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. S područja Hrvatske uglavnom su obuhvaćeni sudionici iz Zagreba, Zadra i Osijeka, a s područja Bosne i Hercegovine sudionici iz Banja Luke, Mostara i Sarajeva. Osim navedenih, u istraživanju su sudjelovali i sudionici iz drugih manjih gradova iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine u kojima su od nadležnih osoba (npr. ravnatelji, roditelji, učenici, studenti) dobivene suglasnosti za provođenje projektnog istraživanja. Nakon provedbe istraživanja, s razmakom od minimalno šest mjeseci, provedena je i kvantitativna te kvalitativna evaluacija provedbe istraživanja, zasebno sa srednjoškolcima, zasebno sa studentima i zasebno s članovima Savjetodavne skupine „SextYouth“ projekta. U nastavku je prikazana metodologija druge točke mjerenja, a sve dodatne informacije o metodologiji evaluacije provedbe prikazane su u internom dokumentu dostupnom na zahtjev zainteresiranih.

3.1. UZORAK

U drugoj točki istraživačkoga projekta „SextYouth“ sudjelovali su srednjoškolci i studenti iz dviju država, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U Tablici 1 prikazana su osnovna obilježja uzorka iz druge točke kvantitativnog istraživanja. Ukupno je u drugom istraživačkom mjerenu sudjelovalo 3780 sudionika prosječne dobi 18.89 godina ($SD=3.13$), od čega je njih 2350 u trenutku ispunjavanja pohađalo srednju školu, njih 1426 fakultet, a četiri sudionika nisu se izjasnila o navedenom obilježju. Ukupan uzorak činilo je 62.38% sudionika ženskog spola, 32.70% sudionika muškog spola, dok se njih 4.92% nije željelo izjasniti o navedenom. Na uzorku sudionika iz Hrvatske veći je udio sudionika muškog spola u odnosu na BiH. Osim toga, dobivena je i očekivana veća heterogenost nacionalnosti u BiH u odnosu na Hrvatsku (Tablica 1). Najveći broj sudionika iz ukupnog uzorka navodi kako u trenutku ispunjavanja upitnika nije u intimnom partnerskom odnosu (61.77%), dok njih 32.46% navodi kako su u bliskoj vezi, a raspodijeljenost ostalih odgovora sudionika iz obje države prikazana je u Tablici 1.

Tablica 1. Osnovna obilježja uzorka drugog vala kvantitativnog istraživanja ($N_{UK}=3780$)

DRŽAVA	BOSNA I HERCEGOVINA		HRVATSKA	
OSNOVNA OBILJEŽJA	SREDNJOŠKOLCI	STUDENTI	SREDNJOŠKOLCI	STUDENTI
Broj sudionika	306	630	2044	800
	$N_{BiH}=936$		$N_{HR}=2844$	
Dob	$M=19.99$, SD=3.04		$M=18.52$, SD=3.07	
Spol				
Muški spol	222 (23.72%)		1014 (35.65%)	
Ženski spol	644 (68.80%)		1714 (60.27%)	
Ne želi se izjasniti	70 (7.48%)		116 (4.08%)	
Nacionalna pripadnost				
Hrvat/ica	640 (68.38%)		2712 (95.36%)	
Bošnjak/inja	183 (19.55%)		23 (0.81%)	
Srbin/Srpskinja	68 (7.26%)		41 (1.44%)	
Ostalo	12 (1.28%)		39 (1.37%)	
Ne želi se izjasniti	33 (3.53%)		29 (1.02%)	
Razina obrazovanja				
Gimnazija	227 (24.25%)		302 (10.62%)	
Srednja strukovna škola	79 (8.44%)		1742 (61.25%)	
Preddiplomski studij	457 (48.82%)		499 (17.55%)	
Diplomski studij	143 (15.28%)		259 (9.11%)	
Viša škola	29 (3.10%)		11 (0.39%)	
Integrirani studij	1 (0.11%)		25 (0.88%)	
Poslijediplomski studij	0 (0%)		2 (0.07%)	
Ne želi se izjasniti	0 (0%)		4 (0.14%)	
Status intimne veze				
Slobodan/a	556 (59.29%)		1179 (62.52%)	
U bliskoj vezi	321 (34.29%)		906 (31.86%)	
U otvorenoj vezi	22 (2.35%)		72 (2.53%)	
Poliamorna veza (veza s više partnera)	23 (2.46%)		45 (1.58%)	
Ostalo	8 (0.81%)		17 (0.60%)	
Ne želi se izjasniti	6 (0.64%)		25 (0.88%)	

3.2. INSTRUMENTI

Podaci prikazani u ovom izvještaju dobiveni su primjenom niza upitnika vezanih uz razumijevanje odrednica sekstinga. Isti set upitnika primijenjen je za sve sudionike iz obje države osim upitnika za ispitivanje varijabli psihološkog funkcioniranja. Naime, na uzorku srednjoškolaca primijenjen je Inventar psihosocijalnog funkcioniranja adolescenata (Akpa i sur., 2015), a na uzorku studenata Skala depresivnosti, anksioznosti i stresa (Lovibond i Lovibond, 1995).

Upitnik sociodemografskih podataka. Upitnik je osmišljen i konstruiran za potrebe istraživanja u sklopu ovog projekta. Navedeni upitnik obuhvatio je pitanja o spolu, dobi, statusu intimne veze, nacionalnosti te razini obrazovanja sudionika. Dodatno su kod sudionika koji su u partnerskom odnosu ispitani trajanje, zadovoljstvo i predanost u vezi.

Upitnik o seksting ponašanju i motivima (del Rey i sur., 2021). Uključenost u seksting ispitivana je revidiranim verzijom Upitnika seksting ponašanja i motiva. Cjelokupan upitnik se sastoji od 41 čestice za koje sudionici procjenjuju učestalost uključenosti u seksting u posljednjih 12 mjeseci na ljestvici od 5 stupnjeva, pri čemu 0 označava "nikad", 1 označava "manje od jednom mjesecu", 2 označava "mjesecu", 3 označava "tjedno", a 4 označava "dnevno". Prva subskala se sastoji od šest čestica te se odnosi na slanje sekstova (npr. „Poslao/la sam svoje tekstualne poruke sugestivnog ili seksualnog sadržaja svom partneru(ici)/bivšem partneru(ici).“, druga subskala od devet čestica na razloge, odnosno motive za slanje sekstova (npr. „Ako sam nešto poslao(la), razlog tome je bio zato što sam osjećao(la) pritisak prijatelja.“), treća subskala od pet čestica se odnosi na iskustvo prosljeđivanja vlastitih poslanih sadržaja od strane drugih (biti žrtvom nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstova; npr. „Ako sam nešto poslao(la), bilo je proslijeđeno bez mog pristanka od strane muškog prijatelja.“), četvrta subskala od šest čestica se odnosi na primanje sekstova (npr. „Primio/la sam tekstualne poruke sugestivnog ili seksualnog sadržaja od prijatelja (ice).“), peta subskala od šest čestica se odnosi na aktivno prosljeđivanje tuđih sekstova i pasivno primanje tuđih proslijeđenih sekstova (npr. „Proslijeđene su mi privatne tekstualne poruke sugestivnog ili seksualnog sadržaja koje su poslali drugi ljudi.“). Posljednja, šesta subskala se odnosi na razloge/motive za aktivnim prosljeđivanjem tuđih seksualno eksplicitnih sadržaja (npr. „Ako sam nešto proslijedio(la), razlog tome je bio zato što većina ljudi to čini.“). Pouzdanost cijele skale u ovom istraživanju iznosi $\alpha=.94$, dok pouzdanost subskale slanja sekstova iznosi $\alpha=.86$, subskale motiva za slanjem sekstova $\alpha=.82$, subskale primanja sekstova $\alpha=.91$, subskale prosljeđivanja sekstova $\alpha=.79$, subskale motiva za prosljeđivanjem sekstova $\alpha=.94$, a subskale bivanja žrtvom nedobrovoljnog sekstinga $\alpha=.88$.

Skala socijalno-kognitivnih faktora (Van Ouytsel i sur., 2017). Relevantni socijalno-kognitivni faktori izmjereni su pomoću 45 čestica raspoređenih originalno u šest subskala: defi-

nicija (npr., „Seksting s dečkom/djevojkom normalan je dio romantične veze.“), diferencijalno pojačavanje (npr., „Sudjelovanje u sekstingu s osobom s kojom niste u romantičnoj vezi daje užitak.“), diferencijalna povezanost – roditelji (npr., „Kako bi Vaši roditelji i ljudi općenito prosuđivali mlade koji se upuštaju u seksting sa svojim partnerom ili osobom s kojom nisu u romantičnoj vezi?“), diferencijalna povezanost – vršnjaci (npr., „Kako bi Vaši vršnjaci općenito prosuđivali mlade koji se upuštaju u seksting sa svojim partnerom ili osobom s kojom nisu u romantičnoj vezi?“), imitacija – slavne osobe (npr., „Jeste li ikada primijetili da su glazbenici/glumci/druge poznate osobe objavili seksi fotografiju sebe na internetu, npr. sliku svog mišićavog tijela, trbušnjaka, u bikiniju ili seksi pozi?“) i imitacija – vršnjaci (npr., „Jeste li ikada primijetili da su prijatelji/poznanici objavili seksi fotografiju sebe na internetu, npr. sliku svog mišićavog tijela, trbušnjaka, u bikiniju ili seksi pozi?“). Autori naglašavaju kako se kod subskala definicija i diferencijalnog pojačavanja čestice mogu promatrati kroz dvije dimenzije, a to su seksting unutar partnerskog odnosa i seksting izvan partnerskog odnosa. Osim toga, kod subskale diferencijalnog pojačavanja, odnosno percipirane dobiti od sekstinga izvan partnerskog odnosa čestice se raspoređuju na dvije dimenzije, a to su socijalno pojačavanje i ne-socijalno pojačavanje. Za subskalu definicije i diferencijalno pojačavanje sudionici izražavaju svoje slaganje s tvrdnjama o sekstingu na skali od šest stupnjeva, pri čemu 1 označava „U potpunosti se ne slažem“ do 6 što označava „U potpunosti se slažem“. Nadalje, na subskali diferencijalna povezanost sudionici izražavaju svoje mišljenje o tome kako bi njihovi roditelji i vršnjaci prosuđivali osobe koje sudjeluju u sekstingu na ljestvici od četiri stupnja, pri čemu 1 označava „Uopće ne bi odobrili“, a 4 označava „U potpunosti bi odobrili“. Kod subskale imitacija sudionica su postavljena pitanja o učestalosti sudjelovanja u seksting ponašanju vršnjaka i slavnih osoba. Sudionici su odgovore na ovaj set pitanja davali na skali od 4 stupnja, pri čemu 1 označava „nikad“, a 4 „vrlo često“. U ovom istraživanju pouzdanost subskale definicija sekstinga u partnerskom odnosu iznosi $\alpha=.98$, subskale definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa iznosi $\alpha=.97$, subskale diferencijalnog pojačavanja – percipirana dobit od sekstinga unutar partnerskog odnosa iznosi $\alpha=.97$, subskale diferencijalnog pojačavanja – percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – socijalno pojačavanje iznosi $\alpha=.84$, subskale diferencijalno pojačavanje – percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – ne-socijalno pojačavanje iznosi $\alpha=.97$, subskale diferencijalna povezanost unutar partnerskog odnosa – roditelji iznosi $\alpha=.92$, subskale diferencijalna povezanost izvan partnerskog odnosa – roditelji iznosi $\alpha=.92$, subskale diferencijalna povezanost unutar partnerskog odnosa – vršnjaci iznosi $\alpha=.94$, subskale diferencijalna povezanost izvan partnerskog odnosa – vršnjaci iznosi $\alpha=.93$, subskale imitacija – vršnjaci iznosi $\alpha=.91$ i subskale imitacija – poznate osobe iznosi $\alpha=.94$.

Socijalna emancipacija (Campbell i Park, 2014). Socijalna emancipacija procijenjena je koristeći osam čestica raspodijeljenih u dvije dimenzije – četiri za korištenje mobitela za obiteljsku interakciju (npr., „Koliko često pričate s roditeljima ili starateljima obitelji

putem mobilnog telefona?”) i četiri za korištenje mobitela za vršnjačku interakciju (npr., „Koliko često šaljete tekstualne poruke ili ih primate od strane prijatelja putem mobilnog telefona?”). Od četiri čestice na svakoj dimenziji, dvije se odnose na tipkanje poruka, a dvije na uspostavljanje poziva s drugim osobama (roditeljima/vršnjacima). Sudionici odgovaraju na prezentirane čestice procjenom učestalosti na ljestvici od pet stupnjeva, pri čemu 1 označava „nikad”, 2 označava „jednom tjedno”, 3 označava „jednom mjesecno”, 4 označava „jednom dnevno”, a 5 označava „nekoliko puta dnevno”. Pouzdanost subskale korištenja mobitela za obiteljsku interakciju u ovom istraživanju iznosi $\alpha=.85$, a subskale korištenja mobitela za vršnjačku interakciju iznosi $\alpha=.68$.

Inventar psihosocijalnog funkcioniranja adolescenata (Akpa i sur., 2015) sastoji se od ukupno 23 čestice raspoređene u tri subskale. Subskala optimizam i strategije suočavanja formira se od četiri čestice (npr., „Osjećam da će biti bogat iako su moji roditelji/skrbnici siromašni.”), kao i subskala problemi u ponašanju i odnosima (npr., „Kršim pravila.”), dok se subskala opće psihosocijalne poteškoće/disfunkcije formira od 15 čestica (npr., „Imam previše problema. Ne mogu se opustiti od njih.”). Sudionici na prezentirane čestice odgovaraju pomoću ljestvice Likertovog tipa gdje 0 označava „nimalo”, 1 označava „ponekad”, a 3 označava „vrlo često”. U ovom istraživanju pouzdanost subskale optimizam i strategije suočavanja iznosi $\alpha=.52$, subskale problemi u ponašanju i odnosima iznosi $\alpha=.56$, a subskale opće psihosocijalne poteškoće/disfunkcije iznosi $\alpha=.91$.

Skala depresivnosti, anksioznosti i stresa (Lovibond i Lovibond, 1995). Ovu skalu čini sveukupno 21 čestica, odnosno 7 čestica po svakoj od 3 subskale: depresivnost (npr., „Bilo mi je teško započeti aktivnosti.”), anksioznost (npr., „Sušila su mi se usta.”) i stres (npr., „Bilo mi je teško smiriti se.”). Od sudionika se traži da ocijene koliko se svaka od čestica odnosi na njih na ljestvici od 4 stupnja, pri čemu 0 označava „uopće se ne odnosi na mene”, 1 označava „odnosilo se na mene u određenoj mjeri ili neko vrijeme”, 2 označava „odnosilo se na mene u većoj mjeri ili dobar dio vremena”, a 3 označava „u potpunosti se odnosi na mene”. Viši rezultat na pojedinoj subskali ukazuje na višu razinu depresivnosti, anksioznosti i/ili stresa kod odrasle osobe. Pouzdanost subskale depresivnost u ovom istraživanju iznosi $\alpha=.90$, subskale anksioznost iznosi $\alpha=.85$, a subskale stres iznosi $\alpha=.89$.

3.3. POSTUPAK

Kako bi se postigli ciljevi istraživanja prikupljeni su kvantitativni podaci na uzorku učenika srednjih škola i studenata s područja Bosne i Hercegovine te Hrvatske. U obje zemlje upućen je poziv ravnateljima srednjih škola i upravi/koordinatorima Sveučilišta za sudjelovanjem u projektu. Nakon uspostave kontakta sa srednjim školama i fakultetima i sudjelovanja u prvom istraživačkom valu, isti su ponovno zamoljeni za sudjelovanje i u drugom

istraživačkom valu. Ukupno je oko 15 srednjih škola s područja BiH i oko 20 srednjih škola s područja Hrvatske pristupilo drugom istraživanju u sklopu ovog projekta. U okviru visokoškolskih ustanova, oko 10 fakulteta s područja BiH i oko 15 fakulteta s područja Hrvatske sudjelovalo je u drugoj točki mjerena iz „SextYouth“ projekta.

U školama i na sveučilištima u kojima je prihvaćen poziv za suradnjom sudionici su regrutirani na više načina. Regrutacija sudionika provedena je online putem službenih *web* stranica i društvenih stranica srednjih škola i fakulteta Sveučilišta. Također, u srednjim školama i fakultetima za sve zainteresirane (ne)nastavnike i/ili stručne suradnike organizirane su informativne radionice, minimalno po jedna u svakom gradu. Na ovaj način zainteresirani su mogli dobiti osnovne informacije o sekstingu te dodatne informacije o projektu. Nadalje, regrutacija sudionika, uz online pristup, provedena je tako što su suradnici obišli nekoliko srednjih škola i fakulteta u kojima su učenicima/studentima prezentirali dosadašnje rezultate projekta i podijelili pozivne letke s osnovnim informacijama. Slučajnim stratificiranim uzorkovanjem (po vrsti škole/fakulteta i prosječnom broju učenika drugog razreda/studenata brukoša) odabrane su škole/fakulteti koje su posjećene.

U srednjim školama stručni suradnici, članovi Savjetodavne skupine informirali su roditelje i učenike o cilju i svrsi ovog istraživanja te su im prenijeli ostale informacije o projektu (internetska stranica, kontakt i sl.). Kod sudionika mlađih od 15 godina stručni suradnici su prikupili suglasnosti roditelja za sudjelovanjem adolescenata u istraživanju. Na fakultetima istraživanje se provodilo uz pomoć suradnika na fakultetima, članova Savjetodavne skupine koji su uputovali s linkom proslijedili studentima ili zamolili studente za sudjelovanje na početku ili kraju predavanja.

Također, sudionici su regrutirani direktno jer su u prvoj fazi istraživanja upitničkim mjerama opcionalno na zasebnoj poveznici mogli upisati svoje e-mail adrese na koje im je u sklopu provedbe druge točke istraživanja proslijeđen online upitnik s relevantnim informacijama.

Svi sudionici su prije početka istraživanja bili upoznati s ciljem i svrhom istraživanja te im je naglašeno da je istraživanje u potpunosti anonimno i dobrovoljno. Sudionici su trebali potvrditi svoj pristanak za sudjelovanjem u istraživanju. Upitnik su sudionici ispunjavali individualno, ali im je naglašeno kako će rezultati biti interpretirani isključivo na grupnoj razini. Nakon dobivanja pristanka, sudionici su, u svrhu povezivanja upitnika iz različitih valova, formirali šifru. Nakon toga ispunili su niz upitnika raspodijeljenih u nekoliko tematskih cjelina. Vrijeme ispunjavanja upitnika nije trajalo dulje od 20 minuta. Po završetku ispunjavanja upitnika sudionici su dobili informacije o ustanovama u njihovom okruženju kojima se mogu javiti u slučaju da su se osjetili uznemireno tijekom i/ili nakon sudjelovanja u istraživanju. U razdoblju do drugog vala kvantitativnog istraživanja

objavljivane su zanimljivosti na službenim i društvenim stranicama projekta te odabranim medijima.

Nakon provedbe druge točke kvantitativnog istraživanja, sudionicima, kako mladima tako i članovima Savjetodavne skupine, omogućeno je aktivno sudjelovanje u evaluaciji te iznošenju svojih komentara u vezi istraživanja. Detaljan postupak provedbe evaluacije, kao i dobiveni rezultati, prikazani su u internom dokumentu dostupnom na zahtjev zainteresiranih.

3.4. OBRADA PODATAKA

U sklopu obrade podataka iz druge točke kvantitativnoga mjerena, izračunati su deskriptivni pokazatelji korištenih varijabli u istraživanju. Nastavno na to, urađene su analize inferencijalne statistike. Naime, provedene su analize testiranja razlika u učestalosti sekstinga s obzirom na varijable od interesa (država i spol). Osim toga, ispitane su i korelacije između korištenih varijabli u istraživanju. U svrhu ispitivanja prediktivne uloge pojedinih varijabli u objašnjenuju seksting ponašanja, kao i prediktivne uloge seksting ponašanja u objašnjenuju psihosocijalnog funkcioniranja, provedene su hijerarhijske analize, zasebno na uzorku srednjoškolaca i zasebno na uzorku studenata. Sve statističke analize iz ovog istraživanja izračunate su korištenjem programa IBM SPSS Statistics for Windows, verzija 25.0.

4. REZULTATI

U ovom izvještaju bit će prikazani i analizirani rezultati vezani uz osnovne varijable, dok će kroz daljnju diseminaciju u vidu znanstvenih i stručnih radova ostatak rezultata biti apliciran za objavlјivanje u znanstvenim časopisima ili izložen na znanstvenim konferencijama.

4.1. RAŠIRENOST SEKSTINGA

4.1.1. Raširenost sekstinga na uzorku srednjoškolaca

Detaljan prikaz raspodjele sudionika s obzirom na raširenost sudjelovanja **srednjoškolaca** u sekstingu nalazi se u Tablici 2. Na ukupnom uzorku sudionika srednjoškolaca koji su sudjelovali u drugoj točki mjerena utvrđeno je kako 31.36% srednjoškolaca u određenoj

mjeri sudjeluje u slanju sekstova, 44.85% u primanju sekstova, 47.66% u prosljeđivanju sekstova, a njih 11.40% navodi kako su bili žrtvama nedobrovoljnog sekstinga, odnosno da su njihovi sekstovi bili proslijedeni trećoj strani bez njihovog pristanka. Sveukupno 63.79% srednjoškolaca navodi kako je barem jednom sudjelovalo u nekom obliku sekstinga.

Uzimajući u obzir spol sudionika na uzorku srednjoškolaca, barem jednom je u slanju sekstova sudjelovalo 31.39% djevojčica i 30.88% dječaka, u primanju sekstova 46.61% djevojčica i 43.06% dječaka, u prosljeđivanju sekstova 49.16% djevojčica i 45.83% dječaka, dok je žrtvama nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstova bilo 9.00% djevojčica i 12.93% dječaka. U barem jednom obliku seksting ponašanja navodi da je sudjelovalo 63.90% djevojčica i 64.32% dječaka. Testiranjem razlika u sudjelovanju u sekstingu s obzirom na spol sudionika utvrđene su statistički značajne razlike na subskalama slanja ($t = 2.08$; $p = .038$), žrtvama nedobrovoljnog sudjelovanja ($t = 3.02$; $p = .003$) te ukupnoj skali sekstinga ($t = 3.66$; $p = .000$). Dječaci navode učestalije sudjelovanje u slanju, učestalije doživljavanje iskustva nedobrovoljnog prosljeđivanja i općenito učestalije sudjelovanje u seksting ponašanju u odnosu na djevojčice (Tablica 2).

Promatranjem raširenosti sekstinga zasebno među srednjoškolcima iz BiH i Hrvatske (Tablica 2), uočava se da 29.08% srednjoškolaca iz BiH i 31.70% iz HR sudjeluju u slanju, dok 36.93% srednjoškolaca iz BiH, odnosno 46.04% iz HR sudjeluje u primanju sekstova. Prosljeđivanje sekstova zabilježeno je u 41.50% srednjoškolaca iz BiH te 47.58% srednjoškolaca iz HR. Što se tiče bivanja žrtvom proslijedenog sadržaja, takvo iskustvo navodi 13.07% srednjoškolaca iz BiH i 11.15% iz HR. Općenito, 55.56% srednjoškolaca iz BiH i 65.02% iz HR imaju iskustva sa sekstingom. Testiranjem razlika u raširenosti sekstinga između sudionika srednjoškolaca iz dvije države nisu utvrđene značajne razlike niti na jednoj od subskala te ukupnoj skali. Drugim riječima, srednjoškolci iz BiH i HR podjednako sudjeluju u svim oblicima sekstinga.

Nadalje, kako bi se dobio jasniji uvid u potencijalne razlike u seksting ponašanju, ispitane su i moguće razlike po spolu s obzirom na državu u kojoj sudionici srednjoškolskog uzrasta žive (Tablica 2). Dječaci iz BiH sudjeluju statistički značajno više u svim ispitivanim seksting mjerama, slanja ($t = 3.32$, $p = .001$), primanja ($t = 4.07$; $p = .000$), prosljeđivanja ($t = 3.57$, $p = .001$), bivanja žrtvom proslijedenog sadržaja ($t = 2.06$; $p = .042$) te ukupnoj mjeri sekstinga ($t = 4.61$, $p = .000$) u odnosu na djevojčice iz BiH. Navedene razlike nisu pronađene u istoj mjeri na uzorku srednjoškolaca iz Hrvatske. Naime, kod hrvatskih srednjoškolaca utvrđene su statistički značajne razlike s obzirom na spol samo u bivanju žrtvama nedobrovoljnog prosljeđivanja ($t = 2.41$ $p = .016$), pri čemu dječaci statistički značajno više navode da su njihovi sekstovi proslijedeni bez njihovog pristanka u odnosu na djevojčice iz Hrvatske. Za ostale ispitivane varijable nisu utvrđene statistički značajne razlike s obzirom na spol srednjoškolaca iz Hrvatske.

Tablica 2. Raširenost sudjelovanja u sekstingu na uzorku srednjoškolaca iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske

Seksting skala	BiH		Hrvatska		Ukupno	
	Djevojčice (N=160)	Dječaci (N=90)	Djevojčice (N=1095)	Dječaci (N=846)	Djevojčice (N=1255)	Dječaci (N=936)
Slanje seksualno eksplicitnog sadržaja						
N (%)	31 (19.38%)	36 (40.00%)	358 (32.69%)	253 (29.91%)	394 (31.39%)	289 (30.88%)
M (SD)	.14 (.43)	.49 (.94)	.32 (.64)	.34 (.74)	.29 (.62)	.36 (.76)
Primanje seksualno eksplicitnog sadržaja						
N (%)	47 (29.38%)	42 (46.67%)	538 (49.13%)	361 (42.67%)	585 (46.61%)	403 (43.06%)
M (SD)	.28 (.70)	.90 (1.35)	.68 (1.05)	.63 (1.05)	.63 (1.02)	.66 (1.09)
Prosljeđivanje seksualno eksplicitnog sadržaja						
N (%)	59 (36.88%)	42 (46.67%)	558 (50.96%)	387 (45.74%)	617 (49.16%)	429 (45.83%)
M (SD)	.22 (.41)	.58 (.91)	.37 (.57)	.39 (.64)	.35 (.55)	.41 (.67)
Žrtve proslijedenog sadržaja bez pristanka						
N (%)	7 (4.38%)	12 (13.33%)	106 (9.68%)	109 (12.89%)	113 (9.00%)	121 (12.93%)
M (SD)	.04 (.20)	.16 (.55)	.09 (.39)	.14 (.51)	.09 (.37)	.14 (.52)
Ukupan rezultat na skali sekstinga						
N (%)	79 (49.38%)	59 (65.56%)	732 (66.85%)	543 (64.18%)	802 (63.90%)	604 (64.53%)
M (SD)	.14 (.32)	.51 (.72)	.29 (.42)	.33 (.52)	.27 (.41)	.35 (.55)

4.1.2. Raširenost sekstinga na uzorku studenata

Raširenost sekstinga kod sudionika studentskog uzrasta prikazana je zasebno za obje ispitivane države u Tablici 3. Na uzorku studenata barem jednom je u nekom obliku slanja sekstova sudjelovalo 72.24% sudionika. Nadalje, 51.01% sudionika navelo je kako je poslalo, 57.66% primilo, 45.46% proslijedilo sekstove, te 7.73% doživjelo da su njihovi sekstovi bili proslijeđeni bez njihovog pristanka. Prilikom promatranja raširenosti sekstinga s obzirom na spol sudionika utvrđeno je kako 48.68% djevojki te 53.33% mladića sudjeluje u slanju, 56.32% djevojki te 59.00% mladića u primanju, 40.58% djevojki te 50.33% mladića u proslijedivanju, 4.46% djevojki te 11.00% mladića ima iskustvo vlastitog proslijedivanja sekstova te 69.15% djevojki i 75.33% mladića općenito ukupno u sekstingu. Testiranjem razlika u varijablama seksting ponašanja s obzirom na spol studenata utvrđene su statistički značajne razlike u svim varijablama: slanju ($t = 3.87; p = 0.000$), primanju ($t = 2.98; p = 0.003$), proslijedivanju ($t = 3.68; p = 0.001$), žrtvama proslijeđenog sadržaja ($t = 3.32; p = 0.001$) te općenito na ukupnoj skali sekstinga ($t = 4.48; p = 0.000$).

Analizom raširenosti sekstinga među studentima iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske (vidjeti Tablicu 3) uočava se da 35.95% studenata iz BiH i 62.85% iz HR sudjeluje u slanju, dok 43.80% studenata iz BiH, odnosno 68.56% iz HR sudjeluje u primanju sekstova. Proslijedivanje sekstova zabilježeno je kod 45.36% studenata iz BiH te 45.49% studenata iz HR. Što se tiče bivanja žrtvom proslijeđenog sadržaja, takvo iskustvo ima 8.27% studenata iz BiH i 7.31% iz HR. Općenito, 64.81% studenata iz BiH i 78.09% iz HR imaju iskustva sa sekstingom. Testiranjem razlika u raširenosti sekstinga između sudionika studenata iz dviju država utvrđene su razlike u slanju ($t = -5.78; p = .000$), primanju ($t = -4.57; p = .000$) te ukupnoj skali sekstinga ($t = -4.98; p = .000$). Studenti iz Hrvatske, u odnosu na one iz Bosne i Hercegovine, češće sudjeluju u slanju, primanju te općenito u sekstingu.

Nadalje, testiranjem razlika s obzirom na spol sudionika studentskog uzrasta iz BiH i HR (Tablica 3) utvrđeno je kako mladići iz BiH statistički značajno više navode da su bili žrtve nedobrovoljnog proslijedivanja ($t = 2.19; p = .030$) i općenito uključeni u seksting ($t = 2.26; p = .025$) u odnosu na djevojke iz BiH, dok za ostale ispitivane varijable sekstinga nisu utvrđene statistički značajne razlike s obzirom na spol studenata iz BiH. Testiranjem razlika između djevojaka i mladića studentskog uzrasta iz HR nalazi upućuju kako su mladići statistički značajno više uključeni u sve oblike seksting ponašanja više od djevojaka. Dakle, mladići studentskog uzrasta statistički značajno više šalju ($t = 3.72; p = .000$), primaju ($t = 3.07; p = .002$), proslijeduju sekstove ($t = 3.38; p = .001$), navode da su njihovi sekstovi proslijeđeni bez njihovog pristanka ($t = 2.50; p = .013$) i općenito više sudjeluju u sekstingu ($t = 4.02; p = .000$) u odnosu na djevojke studentskog uzrasta iz Hrvatske.

Tablica 3. Raširenost sudjelovanja u sekstingu na uzorku studenata iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske

Seksting skala	BiH		Hrvatska		Ukupno	
	Djevojke (N=484)	Mladići (N=132)	Djevojke (N=615)	Mladići (N=168)	Djevojke (N=1099)	Mladići (N=300)
Slanje seksualno eksplisitnog sadržaja						
N (%)	172 (35.54%)	48 (36.36%)	363 (59.02%)	112 (66.67%)	535 (48.68%)	160 (53.33%)
M (SD)	.27 (.55)	.38 (.71)	.44 (.59)	.69 (.82)	.37 (.58)	.55 (.78)
Primanje seksualno eksplisitnog sadržaja						
N (%)	215 (44.42%)	57 (43.18%)	404 (65.69%)	120 (71.43%)	619 (56.32%)	177 (59.00%)
M (SD)	.46 (.81)	.55 (.91)	.63 (.75)	.88 (.98)	.56 (.78)	.74 (.96)
Prosljeđivanje seksualno eksplisitnog sadržaja						
N (%)	205 (42.24%)	64 (48.48%)	241 (39.19%)	87 (51.79%)	446 (40.58%)	151 (50.33%)
M (SD)	.24 (.43)	.33 (.54)	.19 (.34)	.33 (.50)	.21 (.38)	.33 (.52)
Žrtve proslijedenog sadržaja bez pristanka						
N (%)	25 (5.17%)	15 (11.36%)	24 (3.90%)	18 (10.71%)	49 (4.46%)	33 (11.00%)
M (SD)	.04 (.25)	.14 (.51)	.02 (.14)	.11 (.46)	.03 (.20)	.13 (.48)
Ukupan rezultat na skali sekstinga						
N (%)	301 (62.19%)	89 (67.42%)	459 (74.63%)	137 (81.55%)	760 (69.15%)	226 (75.33%)
M (SD)	.21 (.35)	.31 (.45)	.30 (.33)	.46 (.48)	.26 (.34)	.39 (.47)

4.1.3. Usporedba raširenosti sekstinga na uzroku srednjoškolaca i studenata

Prilikom razmatranja uzrasta sudionika iz obje ispitivane države, srednjoškolskog ili studentskog, utvrđeno je kako 31.36% srednjoškolaca i 49.23% studenata sudjeluje u određenoj mjeri u slanju sekstova, 44.85% srednjoškolaca i 56.52% studenata ima iskustvo primanja sekstova, 47.66% srednjoškolaca i 42.50% studenata sudjeluje u proslijđivanju sekstova. Osim toga, 11.40% srednjoškolaca i 5.96% studenata iz ukupnog uzorka navodi kako su bili žrtve proslijđivanja sekstova bez pristanka. Također, barem jednom je u određenom obliku sekstinga sudjelovalo 63.79% sudionika srednjoškolskog uzrasta i 70.27% sudionika studentskog uzrasta. Testiranjem razlika u seksting ponašanju s obzirom na uzrast sudionika (srednjoškolski ili studentski) iz BiH i Hrvatske, ustanovljene su statistički značajne razlike u slanju ($t = -3.06$; $p = .002$), proslijđivanju sekstova ($t = 8.70$; $p = .000$) i bivanju žrtvom proslijđivanja bez pristanka ($t = 5.87$; $p = .000$). Naime, studenti statistički značajno više šalju sekstove u odnosu na srednjoškolce, dok srednjoškolci statistički značajno više proslijeduju sekstove i navode kako su njihovi sekstovi proslijđeni bez njihovog pristanka u odnosu na studente iz obje ispitivane države. Detaljan prikaz raširenosti i ispitivanja razlika u seksting ponašanju na ukupnom uzorku s obzirom na uzrast sudionika (srednjoškolski ili studentski) nalazi se u Tablici 4.

Tablica 4. Raširenost sudjelovanja u sekstingu između srednjoškolaca i studenata na ukupnom uzorku sudionika

Seksting skala	Ukupno	
	Srednjoškolci (N=2350)	Studenti (N=1426)
Slanje seksualno eksplisitnog sadržaja		
N (%)	737 (31.36%)	702 (49.23%)
M (SD)	.33 (.72)	.41 (.63)
Primanje seksualno eksplisitnog sadržaja		
N (%)	1054 (44.85%)	806 (56.52%)
M (SD)	.64 (1.05)	.59 (.83)
Proslijedivanje seksualno eksplisitnog sadržaja		
N (%)	1120 (47.66%)	606 (42.50%)
M (SD)	.38 (.63)	.24 (.42)
Žrtve proslijedenog sadržaja bez pristanka		
N (%)	268 (11.40%)	85 (5.96%)
M (SD)	.12 (.47)	.05 (.28)
Ukupan rezultat na skali sekstinga		
N (%)	1499 (63.79%)	1002 (70.27%)
M (SD)	.31 (.50)	.29 (.37)

Dalnjim testiranjem razlika u seksting ponašanju ,s obzirom na državu u kojoj žive, kod srednjoškolskog i studentskog uzrasta (Tablica 5) nisu utvrđene statistički značajne razlike niti u jednom obliku seksting ponašanja između srednjoškolaca iz BiH i srednjoškolaca iz Hrvatske. Testiranjem razlika u seksting ponašanju između studenata iz BiH i studenata iz Hrvatske utvrđene su statistički značajne razlike u slanju ($t = -5.828$; $p = .000$), primaju sekstova ($t = -4.566$; $p = .000$) i na ukupnom rezultatu ($t = -4.978$; $p = .000$) sudjelovanja u seksting ponašanju. Studenti iz Hrvatske statistički značajno više šalju i primaju sekstove, kao i općenito više sudjeluju u razmjeni sekstova u odnosu na studente iz BiH.

Tablica 5. Raširenost i ispitivanje razlika u sudjelovanju u sekstingu s obzirom na uzrast (srednjoškolski ili studentski) između BiH i Hrvatske

Seksting skala	Srednjoškolci		Studenti	
	BiH (N=306)	Hrvatska (N=2044)	BiH (N=630)	Hrvatska (N=796)
Slanje seksualno eksplicitnog sadržaja				
N (%)	89 (29.08%)	675 (33.02%)	223 (35.40%)	479 (60.18%)
M (SD)	.34 (.78)	.33 (.71)	.30 (.60)	.49 (.65)
Primanje seksualno eksplicitnog sadržaja				
N (%)	113 (36.93%)	941 (46.04%)	277 (43.97%)	529 (66.46%)
M (SD)	.56 (1.06)	.66 (1.06)	.48 (.84)	.68 (.81)
Prosljeđivanje seksualno eksplicitnog sadržaja				
N (%)	127 (41.50%)	993 (48.58%)	275 (43.65%)	331 (41.58%)
M (SD)	.40 (.74)	.38 (.61)	.26 (.46)	.22 (.39)
Žrtve proslijedenog sadržaja bez pristanka				
N (%)	40 (13.07%)	228 (11.15%)	42 (6.67%)	43 (5.40%)
M (SD)	.17 (.55)	.12 (.46)	.07 (.32)	.04 (.25)
Ukupan rezultat na skali sekstinga				
N (%)	170 (55.56%)	1329 (65.02%)	398 (63.17%)	604 (75.88%)
M (SD)	.34 (.63)	.31 (.48)	.23 (.38)	.33 (.37)

4.1.4. Motivi sudjelovanja u sekstingu

S obzirom da autori ističu važnost motivacije za sudjelovanjem u sekstingu, ispitani su neki najrelevantniji razlozi kod mladih za slanje i proslijedivanje sekstova (del Rey i sur., 2021). Raširenost motiva za slanjem i proslijedivanjem kod mladih, kao i ispitivanje razlika u njihovoj učestalosti s obzirom na dobni uzorak te ispitivane države prikazani su u Tablici 6.

Dobiveni rezultati pokazuju kako srednjoškolci često sudjeluju u slanju sekstova jer smatraju da je to uobičajeno u intimnim vezama (25.63%) ili iz razloga šale i zabave (25%). S druge strane, rijetko to čine pod pritiskom prijatelja (7.43%) ili zbog prijetnji i ucjena (7.16%). Kod studenata, također, glavni motivi sekstinga su oni vezani uz normalnost u intimnim vezama (39.05%) ili zbog percepcije da je to dobra ideja ili da poboljšava privlačnost (33.54%). Studenti su isto tako manje skloni sudjelovati u sekstingu pod pritiskom prijatelja (2.59%) ili zbog prijetnji i ucjena (2.42%). Motivi za proslijedivanje tuđih seksualno eksplicitnih sadržaja, kako kod srednjoškolaca (12.04%) tako i kod studenata (5.17%), najčešće su povezani sa šalom i/ili zabavom.

Testiranjem razlika u učestalosti motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova kod srednjoškolaca s obzirom na državu stanovanja utvrđena je statistički značajna razlika samo u učestalosti motiva za prosljeđivanjem sekstova ($t = 4.281$; $p = .000$). Naime, srednjoškolci iz Bosne i Hercegovine navode statistički značajno više motiva za prosljeđivanjem sekstova u odnosu na njihove vršnjake iz Hrvatske. S druge strane, na uzorku studenata, statistički značajne razlike u motivima sekstinga utvrđene su samo za subskalu slanja ($t = -8.175$; $df = .000$), pri čemu studenti iz Hrvatske izvještavaju više motiva za slanje sekstova u odnosu na one iz Bosne i Hercegovine.

Tablica 6. Raširenost i ispitivanje razlika u motivima za slanje i prosljeđivanje sekstova s obzirom na uzorak srednjoškolaca/studenata te državu

Seksting skala	Srednjoškolci		Studenti	
	BiH (N=306)	Hrvatska (N=2044)	BiH (N=630)	Hrvatska (N=796)
Motivi za slanje seksualno eksplicitnog sadržaja [M (SD)]	.36 (.70)	.32 (.59)	.29 (.51)	.53 (.57)
Kako bi zaveo/la nekoga.	60 (19.61%)	404 (19.77%)	136 (21.58%)	317 (39.82%)
Zato što većina ljudi to čini.	47 (15.36%)	188 (9.20%)	52 (8.25%)	79 (9.92%)
Šala/da se zabavim.	77 (25.16%)	508 (24.85%)	135 (21.43%)	307 (38.87%)
Zato što je to normalno u intimnim vezama.	76 (24.84%)	540 (26.42%)	177 (28.10%)	398 (50%)
Zato što su mi prijetili/ucjenjivali me.	27 (8.83%)	112 (5.48%)	17 (2.70%)	17 (2.14%)
Zato što sam osjećao(la) pritisak partnera(ice) ili nekoga tko mi se svidi.	37 (12.09%)	172 (8.41%)	41 (6.51%)	66 (8.29%)
Zato što sam osjećao(la) pritisak prijatelja.	32 (10.46%)	90 (4.40%)	20 (3.17%)	16 (2.01%)

4.2. KORELATI SEKSTINGA

4.2.1. Povezanost ispitivanih varijabli

Prije provođenja regresijskih analiza, ispitane su povezanosti između svih varijabli korištenih u istraživanju zasebno na uzorku srednjoškolaca i zasebno na uzorku studenata iz obje ispitivane države. Prikaz svih koeficijenata korelacije s razinama značajnosti na uzorku srednjoškolaca nalazi se u Tablici 7, a na uzorku studenata u Tablici 8. U nastavku odjeljka bit će elaborirane povezanosti relevantne za istraživanje sekstinga.

Na uzorku srednjoškolaca iz BiH i Hrvatske, kao i na uzorku studenata iz ispitivanih država, statistički značajne pozitivne interkorelaciјe utvrđene su između subskala Upitnika seksting ponašanja i motiva (del Rey i sur., 2021).

U kontekstu sociodemografskih karakteristika (spol, dob i status intimne veze) srednjoškolaca utvrđene su statistički značajne negativne korelaciјe spola i uključenosti u seksting, slanja, primanja i prosljeđivanja sekstova, učestalosti motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te bivanja žrtvom nedobrovoljnog prosljeđivanja. Naime, dječaci češće sudjeluju u slanju i prosljeđivanju sekstova, učestalije navode motive za slanje i prosljeđivanje sekstova te više govore o iskustvu bivanja žrtvom nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstova. Dob se kod srednjoškolaca pokazala statistički značajno negativno povezana s uključenosti u seksting, učestalosti motiva za slanjem sekstova, učestalosti motiva za prosljeđivanjem sekstova i bivanja žrtvom nedobrovoljnog sekstinga. Mlađi srednjoškolci više sudjeluju u sekstingu, iskazuju o više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova i više su žrtve prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanka. Status intimne veze kod srednjoškolaca statistički je značajno pozitivno povezan sa svim subskalama Upitnika seksting ponašanja i motiva. Naime, srednjoškolci u intimnoj vezi više su uključeni u seksting, češće šalju, primaju i prosljeđuju sekstove, navode o učestalijim motivima za slanje i prosljeđivanje sekstova te su češće žrtve nedobrovoljnog sekstinga.

Kod socijalno-kognitivnih karakteristika, za srednjoškolce su utvrđene statistički značajne pozitivne korelaciјe definicije sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa sa svim varijablama sekstinga u ovom istraživanju. Srednjoškolci sa pozitivnijim definicijama sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa ujedno i više sudjeluju u svim ispitivanim oblicima sekstinga te iskazuju o većoj učestalosti motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova. Za diferencijalnu povezanost utvrđena je statistički značajna povezanost percipiranih društvenih normi od vršnjaka i roditelja, unutar i izvan partnerskog odnosa sa svim varijablama sekstinga. Dakle, srednjoškolci koji percipiraju veće odobravanje sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa od strane roditelja i vršnjaka ujedno su i više uključeni u seksting, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove, iskazuju više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te su više žrtve nedobrovoljnog sekstinga. Utvrđena je i statistički značajna pozitivna povezanost diferencijalnog pojačavanja, odnosno percipirane dobiti od sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa (socijalnog i nesocijalnog pojačavanja) sa svim subskalama na Upitniku seksting ponašanja i motiva. Srednjoškolci koji percipiraju više dobiti od sudjelovanja u sekstingu unutar i izvan partnerskog odnosa, bilo da se radilo o socijalnom ili nesocijalnom pojačavanju, ujedno su i više uključeni u seksting, više sudjeluju u slanju, primaju i prosljeđivanju sekstova, iskazuju o učestalijim motivima za slanje i prosljeđivanje sekstova te češće navode da su bili žrtve nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstova. Kod srednjoškolaca pronađene su i statistički značajne pozitivne povezanosti diferencijalne asocijacija u vidu izvora imitacije unutar vršnjačke skupine i iz medija sa svim ispitivanim

varijablama sekstinga. Naime, srednjoškolci koji navode da više opserviraju sekstove unutar vršnjačke skupine i iz medija ujedno i više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove te navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te češće navode da su bili žrtve prosljeđivanja sekstova bez pristanka.

Osim toga, pronađene su i određene povezanosti socijalne emancipacije srednjoškolaca u vidu korištenja mobitela za vršnjačku i obiteljsku interakciju sa varijablama sekstinga. Kod korištenja mobitela za vršnjačku interakciju utvrđena je statistički značajna pozitivna povezanost sa sudjelovanjem u sekstingu, slanjem, primanjem i prosljeđivanjem sekstova i učestalosti motiva za slanjem sekstova. Srednjoškolci koji navode da više koriste mobitele za interakciju s vršnjacima ujedno i više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove te navode više motiva za slanjem sekstova. Statistički značajna negativna povezanost utvrđena je između korištenja mobitela za obiteljsku interakciju i motiva za prosljeđivanjem sekstova i bivanja žrtvom nedobrovoljnog prosljeđivanja. Srednjoškolci koji manje koriste mobitele za obiteljsku interakciju ujedno navode i više motiva za prosljeđivanje m sekstova te češće navode da su bili žrtve prosljeđivanja sekstova bez pristanka.

U kontekstu psihosocijalnog funkcioniranja srednjoškolaca utvrđene su statistički značajne pozitivne povezanosti optimizma i strategija suočavanja, općih psihosocijalnih poteškoća te problema u ponašanju i odnosima sa svim ispitivanim varijablama sekstinga. Naime, srednjoškolci sa više optimizma i strategija suočavanja, većim općim psihosocijalnim poteškoćama i više problema u ponašanju i odnosima ujedno i više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove, navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te češće navode da su bili žrtve nedobrovoljnog sekstinga.

Tablica 7. Koeficijenti korelacije korištenih varijabli u istraživanju za uzorak srednjoškolaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1	-	.81**	.86**	.81**	.77**	.70**	.66**	-.08**	-.07**	.23**	.44**	.53**	.26**	.29**	.33**	.39**	.40**	.42**	.27**	.47**	.18**	-.03	.16**	.27**	-.34**	
2	-	.69**	.67**	.48**	.39**	.40**	-.05*	-.03	.26**	.42**	.47**	.24**	.26**	.28**	.29**	.37**	.32**	.39**	.23**	.42**	.20**	-.04	.11**	.23**	.29**	
3	-	.61**	.53**	.55**	.55**	-.10**	-.07**	.19**	.43**	.48**	.27**	.26**	.31**	.31**	.38**	.36**	.38**	.21**	.39**	.15**	-.04	.14**	.23**	.26**		
4	-	.57**	.31**	.34**	-.01	-.00	.24**	.42**	.44**	.16**	.18**	.30**	.30**	.35**	.33**	.36**	.29**	.42**	.25**	.03	.15**	.20**	.30**			
5	-	.60**	.47**	-.04*	-.03	.15**	.34**	.41**	.17**	.19**	.25**	.25**	.29**	.31**	.32**	.26**	.40**	.14**	.01	.17**	.20**	.29**				
6	-	.62**	-.13**	-.11**	.09**	.16**	.33**	.20**	.26**	.12**	.17**	.16**	.27**	.23**	.07**	.26**	-.01	-.09**	.09**	.20**	.20**	.20**				
7	-	-.07**	.13**	.10**	.14**	.27**	.19**	.25**	.12**	.17**	.15**	.22**	.20**	.05**	.24**	-.01	.05**	.07**	.19**	.18**	.19**	.18**				
8	-	-.01	.05*	-.11**	-.22**	-.20**	-.16**	-.23**	-.14**	-.14**	-.14**	-.19**	-.19**	-.01	.05*	.15**	.03	.19**	.05*							
9	-	-.07**	.03	-.05*	-.06**	-.09**	.02	-.02	.001	-.02	-.05*	.03	-.05*	.08**	-.06**	-.03	-.071**	-.064**								
10	-	-.20**	.04	.06**	.06**	.11**	.04*	.17**	.03	.02	.02**	.13**	.13**	.14**	.02	.01	.042*	.082**								
11	-	.60**	.36**	.22**	.58**	.43**	.77**	.45**	.52**	.36**	.37**	.22**	.02	.14**	.125*	.186**										
12	-	.35**	.37**	.43**	.48**	.53**	.57**	.66**	.27**	.41**	.09**	-.02	.11**	.099**	.107**											
13	-	.706**	.551**	.465**	.392**	.285**	.294**	.106**	.238**	.060**	-.032	.027	.057**	.005**												
14	-	.30**	.51**	.26**	.30**	.29**	.08**	.22**	.05*	-.04	.04	.05*	.09**													
15	-	.70**	.57**	.41**	.34**	.36**	.13**	.02	.10**	.10**	.10**	.18**														
16	-	.45**	.43**	.45**	.27**	.34**	.077**	-.01	.08**	.07**	.17**															
17	-	.50**	.59**	.34**	.35**	.18**	-.01	.12**	.10**	.15**																
18	-	.73**	.28**	.38**	.06**	-.002	.08**	.09**	.13**																	
19	-	.30**	.38**	.05*	-.02	.11**	.09**	.16**																		
20	-	.40**	.18**	.14**	.17**	.15**	.19**																			
21	-	.13**	.03	.13**	.16**	.21**																				
22	-	.44**	.03	-.05*	.03																					
23	-	.04*	-.15**	-.08**																						
24	-	.19**	.29**																							
25	-	.60**																								
26	-																									

Napomena: 1 - Uključenost u seksting, 2 - Slanje sekstova, 3 - Motivi za slanje sekstova, 4 - Primanje sekstova, 5 - Prosljeđivanje sekstova, 6 - Motivi za prosljeđivanje sekstova, 7 - Žrtva prosljeđivanja sekstova bez pristanka, 8 - Spol, 9 - Dob, 10 - Status intimne veze, 11 - Definicija sekstinga u partnerskom odnosu, 12 - Definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa, 13 - Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa - roditelji, 14 - Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa - roditelji, 15 - Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa - vršnjaci, 16 - Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa - vršnjaci, 17 - Percipirana dobit od sekstinga u partnerskom odnosu, 18 - Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa - socijalno potkrepljenje, 19 - Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa - nesocijalno potkrepljenje, 20 - Diferencijalna asocijacija - izvor imitacije - mediji, 21 - Diferencijalna asocijacija - izvor imitacije - vršnjaci, 22 - Korištenje mobitela za vršnjačku interakciju, 23 - Korištenje mobitela za obiteljsku interakciju, 24 - Optimizam i strategije suočavanja, 25 - Opće psihosocijalne poteškoće, 26 - Problemi u ponašanju i odnosima; *p<.05, **p<.01.

Na uzorku studenata iz obje ispitivane države utvrđene su statistički značajne negativne korelacije za sve ispitivane varijable sekstinga sa spolom. Naime, mladići više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove, više navode motive za slanje i prosljeđivanje sekstova te više kazuju o iskustvu bivanja žrtvom nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstova. Dob se kod studenata pokazala statistički značajno pozitivno povezana s motivima za slanje sekstova i bivanjem žrtvom nedobrovoljnog sekstinga. Stariji studenti navode više motiva za slanjem sekstova i više su žrtve prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanka. Status intimne veze kod studenata statistički je značajno pozitivno povezan sa sudjelovanjem u sekstingu, slanjem, primanjem i prosljeđivanjem sekstova te učestalosti motiva za slanjem sekstova. Naime, studenti u intimnoj vezi više su uključeni u seksting, češće šalju, primaju i prosljeđuju sekstove te navode više motiva za slanjem sekstova.

Za socijalno-kognitivne karakteristike kod studenata su utvrđene statistički značajne pozitivne povezanosti definicije sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa sa svim varijablama sekstinga u ovom istraživanju. Studenti sa pozitivnijim definicijama sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa ujedno i više sudjeluju u svim ispitivanim oblicima sekstinga te navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova. Kod diferencijalne povezanosti utvrđena je statistički značajna povezanost percipiranih društvenih normi od vršnjaka i roditelja, unutar i izvan partnerskog odnosa, sa svim varijablama sekstinga kod studenata. Dakle, studenti koji percipiraju veće odobravanje sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa od strane roditelja i vršnjaka ujedno su i više uključeni u seksting, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove, navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te su više žrtve nedobrovoljnog sekstinga. Osim toga, utvrđena je i statistički značajna pozitivna povezanost diferencijalnog pojačavanja, odnosno percipirane dobiti od sekstinga unutar i izvan partnerskog odnosa (socijalnog i nesocijalnog pojačavanja) sa svim subskalama na Upitniku seksting ponašanja i motiva. Dakle, studenti koji percipiraju više dobiti od sudjelovanja u sekstingu unutar i izvan partnerskog odnosa, bilo da se radilo o socijalnom ili nesocijalnom pojačavanju, ujedno su i više uključeni u seksting, više sudjeluju u slanju, primaju i prosljeđivanju sekstova, navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te češće navode da su bili žrtve nedobrovoljnog prosljeđivanja sekstova.

Na uzorku studenata iz dvije ispitivane države pronađene su i statistički značajne pozitivne povezanosti diferencijalne asocijacije u vidu izvora imitacije unutar vršnjačke skupine i iz medija sa svim ispitivanim varijablama sekstinga, osim između izvora imitacije iz medija i bivanja žrtvom nedobrovoljnog sekstinga. Naime, studenti koji navode da više opserviraju sekstove unutar vršnjačke skupine i iz medija ujedno i više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove te navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova. Također, studenti koji navode da više opserviraju sekstove unutar

vršnjačke skupine ujedno su i češće žrtve nedobrovoljnog sekstinga.

Kod korištenja mobitela za vršnjačku interakciju, utvrđena je statistički značajna pozitivna povezanost sa sudjelovanjem u sekstingu, slanjem, primanjem i prosljeđivanjem sekstova i učestalosti motiva za slanjem sekstova. Studenti koji navode da više koriste mobitele za interakciju s vršnjacima ujedno i više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove te navode više motiva za slanjem sekstova. Statistički značajna negativna povezanost utvrđena je između korištenja mobitela za obiteljsku interakciju i sudjelovanja u sekstingu, slanja sekstova, motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te bivanja žrtvom nedobrovoljnog prosljeđivanja. Studenti koji navode kako manje koriste mobitele za obiteljsku interakciju ujedno više sudjeluju u sekstingu, više šalju sekstove, navode više motiva za slanjem i prosljeđivanjem sekstova te češće navode da su bili žrtve prosljeđivanja sekstova bez pristanka.

U kontekstu psihološkog funkcioniranja studenata utvrđene su statistički značajne pozitivne povezanosti depresivnosti, anksioznosti sa svim ispitivanim varijablama sekstinga, dok su kod stresa utvrđene statistički značajne povezanosti sa svim varijablama sekstinga, osim za učestalost motiva za prosljeđivanjem sekstova. Naime, studenti koji se izjašnjavaju o više simptoma depresivnosti, anksioznosti i stresa ujedno i više sudjeluju u sekstingu, više šalju, primaju i prosljeđuju sekstove, navode više motiva za slanjem sekstova te češće navode da su bili žrtve nedobrovoljnog sekstinga. Studenti koji se izjašnjavaju o više simptoma depresivnosti i anksioznosti ujedno navode i više motiva za prosljeđivanjem sekstova.

Tablica 8. Koeficijenti korelacije korištenih varijabli u istraživanju za uzorak studenata

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
1	-	.85**	.85**	.87**	.67**	.52**	.49**	-.14**	.05	.24**	.55**	.48**	.20**	.18**	.39**	.33**	.49**	.35**	.44**	.25**	.47**	.20**	-.12**	.18**	.18**	.21**		
2	-	-.72**	.76**	.41**	.29**	.29**	-.12**	.05	.25**	.54**	.46**	.19**	.35**	.37**	.28**	.48**	.28**	.42**	.19**	.41**	.22**	-.10**	.14**	.12**	.16**			
3	-	.66**	-.38**	.27**	.29**	-.10**	.07*	.26**	.61**	.44**	.21**	.16**	.43**	.32**	.56**	.36**	.46**	.20**	.43**	.19**	-.16**	.15**	.14**	.19**				
4	-	.50**	.23**	.25**	-.08**	.05	.19**	.50**	.39**	.14**	.11**	.37**	.29**	.45**	.27**	.37**	.26**	.43**	.23**	-.05	.17**	.19**						
5	-	.56**	.46**	-.12**	-.03	.08**	.21**	.28**	.08**	.11**	.15**	.18**	.19**	.22**	.22**	.22**	.32**	.08**	-.02	.12**	.14**	.13**						
6	-	.57**	-.13**	-.01	.04	.08**	.20**	.10**	.14**	.08**	.14**	.08**	.18**	.14**	.07**	.17**	-.02	.07**	.07**	.06*	.06*	.04						
7	-	-.14**	.06*	.04	.08**	.17**	.14**	.16**	.10**	.14**	.08**	.18**	.13**	.04	.16**	-.01	-.09**	.10**	.11**	.09**								
8	-	-.06*	.10**	-.12**	.27**	-.23**	-.24**	-.12**	.25**	-.15**	-.23**	-.24**	.15**	-.09**	.06*	.16**	.05*	.14**	.15**									
9	-	.17**	.05	.08**	.06*	.06*	.06*	.08**	.12**	.04	.07*	.07**	-.01	.08**	.09**	-.06*	-.03	-.04	-.06*									
10	-	.22**	-.03	.03	-.02	.14**	-.01	.17**	-.01	.03	.14**	.15**	.62**	-.04	-.05*	-.04												
11	-	.57**	.34**	.48**	.64**	.43**	.83**	.42**	.60**	.27**	.41**	.20**	.11**	.10**	.06*	.16**												
12	-	.33**	.29**	.44**	.56**	.55**	.51**	.69**	.12**	.35**	.01	-.11**	.10**	.03	.07**													
13	-	.72**	.43**	.36**	.35**	.25**	.30**	.04	.13**	.01	-.10**	.02	-.03	.02														
14	-	.25**	.41**	.19**	.19**	.22**	.02	.12**	-.04	-.09**	.04*	-.01	.00															
15	-	.63**	.61**	.38**	.48**	.24**	.37**	.10**	-.13**	.12**	.07**	.14**																
16	-	.44**	.43**	.50**	.12**	.32**	-.04	-.11**	.13**	.08**	.06**																	
17	-	.47**	.64**	.24**	.38**	.15**	-.12**	.09**	.03	.11**																		
18	-	.63**	.17**	.31**	-.00	-.10**	.10**	.05	.09**																			
19	-	.19**	.35**	.02	-.16**	.08**	.02	.08**	.02	.08**																		
20	-	.30**	.14**	.09**	.11**	.14**	.21**																					
21	-																											
22	-																											
23	-																											
24	-																											
25	-																											
26	-																											

Napomena: 1 - Uključenost u seksting, 2 - Slanje sekstova, 3 - Motivi za slanje sekstova, 4 - Primanje sekstova, 5 - Proslijedivanje sekstova, 6 - Motivi za proslijedivanje sekstova, 7 - Žrtva proslijedivanja sekstova bez pristanka, 8 - Spol, 9 - Dob, 10 - Status intimne veze, 11 - Definicija sekstinga u partnerskom odnosu, 12 - Definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa, 13 - Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa - roditelji, 14 - Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa - roditelji, 15 - Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa - vršnjaci, 16 - Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa - vršnjaci, 17 - Percipirana dobit od sekstinga u partnerskom odnosu, 18 - Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa - socijalno potkrepljenje, 19 - Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa - ne-socijalno potkrepljenje, 20 - Diferencijalna asocijacija - izvor imitacije - mediji, 21 - Diferencijalna asocijacija - izvor imitacije - vršnjaci, 22 - Korištenje mobitela za vršnjačku interakciju, 23 - Korištenje mobitela za obiteljsku interakciju, 24 - Optimizam i strategije suočavanja, 25 - Opće psihosocijalne poteškoće, 26 - Problemi u ponašanju i odnosima; *p<.05, **p<.01

4.2.2. Prediktori seksting ponašanja na uzorku srednjoškolaca

U svrhu ispitivanja prediktora uključenosti u seksting ponašanje, odnosno slanje, primanje i prosljeđivanje sekstova, kao i bivanje žrtvom nedobrovoljnog sekstinga, provedene s regresijske analize ispitano je predviđaju li sociodemografske karakteristike (država stanovanja, spol, dob i status intimne veze), karakteristike socijalne emancipacije (korištenje mobitela za obiteljsku interakciju i korištenje mobitela za vršnjačku interakciju) te socijalno-kognitivne karakteristike (definicija sekstinga u partnerskom odnosu, definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa, percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa – roditelji, percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa – roditelji, percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa – vršnjaci, percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa – vršnjaci, percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – socijalno potkrepljenje, percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – ne-socijalno potkrepljenje, izvor imitacije – mediji i izvor imitacije – vršnjaci) objašnjenje sudjelovanja u slanju, primanju, prosljeđivanju tuđeg i doživljavanja iskustva prosljeđivanja vlastitih sekstova (Tablica 9). Konačnim modelima regresijskih analiza na temelju navedenih setova prediktora moguće je objasniti 31% varijance slanja sekstova, 29.6% varijance primanja sekstova, 22.1% varijance prosljeđivanja sekstova te 14.7% varijance bivanja žrtvom nedobrovoljnog sekstinga kod srednjoškolaca iz BiH i Hrvatske.

Rezultati regresijske analize za uključenost u seksting kod srednjoškolaca iz dviju ispitivanih država ukazuju da sociodemografske varijable spola i statusa intimne veze pozitivno predviđaju sve oblike sekstinga, dok dob negativno predviđa iskustvo vlastitog doživljavanja prosljeđivanja sekstova bez pristanka. Drugim riječima, djevojčice, u usporedbi s dječacima, te oni u vezi, u odnosu na one koji nisu u intimnoj vezi, imaju veću vjerojatnost sudjelovanja u svim oblicima sekstinga. Srednjoškolci mlađe dobi su pod većim rizikom doživljavanja iskustva vlastitog prosljeđivanja sekstova bez pristanka.

Karakteristike socijalne emancipacije povezane s korištenjem mobitela za obiteljsku interakciju negativno utječu na slanje sekstova. Manje korištenje mobitela za obiteljsku interakciju povezano je s češćim slanjem sekstova. Učestalije korištenje mobitela za vršnjačke odnose pozitivno doprinosi slanju, primanju i prosljeđivanju sekstova, ali negativno doživljavanju vlastitog prosljeđivanja sekstova bez pristanka.

Pojedini aspekti socijalno-kognitivnih karakteristika također su se pokazali značajnima prediktorima različitih oblika sekstinga. Preciznije, pozitivnije definicije sekstinga izvan partnerskog odnosa predviđaju slanje, primanje te prosljeđivanje vlastitih i tuđih sekstova. Negativnija roditeljska percepcija sekstinga unutar partnerskog odnosa predviđa primanje sekstova. Pozitivnija roditeljska percepcija sekstinga izvan partnerskog odnosa predviđa slanje sekstova. Pozitivnija vršnjačka percepcija sekstinga izvan partnerskog odnosa pozi-

tivno predviđa primanje sekstova. Veća percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – socijalno pojačavanje predviđa pozitivno prosljeđivanje tuđih i vlastitih sekstova. Veća percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – ne-socijalno pojačavanje pozitivno predviđa slanje sekstova. Učestaliji izvor imitacije iz medija previđa rjeđe slanje i primanje sekstova, dok imitacije iz vršnjaka predviđa češće slanje i primanje sekstova.

Tablica 9. Rezultati regresijske analize za sudjelovanje u sekstingu ponašanju kod srednjoškolaca iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine

Prediktori	Slanje		Primanje		Prosljeđivanje		Žrtva prosljeđivanja bez pristanka	
	β	SD	β	SD	β	SD	β	SD
Sociodemografske karakteristike								
Država stanovanja	-.03	.04	.01	.06	-.02	.04	-.02	.03
Spol	.06**	.02	.04*	.03	.04*	.02	.06**	.01
Dob	-.01	.01	-.02	.01	-.03	.01	-.11***	.01
Status intimne veze	.14***	.01	.11***	.01	.15***	.01	.14***	.01
Karakteristike socijalne emancipacije								
Korištenje mobitela za obiteljsku interakciju	-.09***	.01	-.04	.02	-.01	.01	-.01	.01
Korištenje mobitela za vršnjačku interakciju	.13***	.01	.17***	.02	.06*	.01	-.05*	.01
Socijalno-kognitivne karakteristike								
Definicija sekstinga u partnerskom odnosu	.17***	.01	.18***	.02	.10**	.01	-.04	.01
Definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa	.26***	.02	.23***	.02	.25***	.02	.19***	.01
Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa – roditelji	-.02	.02	-.09**	.03	-.05	.02	.02	.02
Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa – roditelji	.09**	.02	.03	.04	.05	.02	.14	.02
Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa – vršnjaci	-.03	.02	.04	.03	.04	.02	-.03	.01
Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa – vršnjaci	.02	.02	.06*	.03	.01	.02	-.01	.01
Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – socijalno potkrepljenje	-.02	.02	.05	.03	.09**	.02	.11***	.01
Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – ne-socijalno potkrepljenje	.07*	.02	.04	.03	.01	.02	-.03	.01
Izvor imitacije – mediji	-.12**	.02	-.14**	.03	-.07	.02	.01	.02
Izvor imitacije – vršnjaci	.15**	.02	.13**	.03	.06	.02	.01	.01
R²	.310***		.296***		.221***		.147***	

Napomena: *p<.05; **p<.01, ***p<.001

4.2.3. Prediktori seksting ponašanja na uzorku studenata

Rezultati regresijske analize u svrhu objašnjenja uključenosti u seksting s gore navedenim setom prediktora prikazani su u Tablici 10. Na temelju sociodemografskih i kognitivnih varijabli moguće je objasniti 37.9% varijance slanja sekstova, 31% varijance primanja sekstova, 13.9% varijance prosljeđivanja sekstova te 10.4% varijance bivanja žrtvom nedobrovoljnog sekstinga kod studenata iz BiH i Hrvatske.

Rezultati pokazuju kako sociodemografska varijabla države negativno predviđa prosljeđivanje vlastitih i tuđih sekstova, varijabla dobi negativno predviđa prosljeđivanje tuđih sekstova, a varijabla statusa intimne veze pozitivno predviđa sve oblike sekstinga. Studenti iz Bosne i Hercegovine, u odnosu na one iz Hrvatske, skloniji su prosljeđivanju vlastitih i tuđih sekstova. Također, oni mlađe dobi češće sudjeluju u prosljeđivanju tuđih sadržaja u odnosu na starije studente. Sudionici u vezi, u odnosu na one koji nisu u vezi, češće sudjeluju u svim ispitivanim oblicima sekstinga.

Manje korištenje mobitela za obiteljsku interakciju previđa češće slanje sekstova. S druge strane, učestalije korištenje mobitela za vršnjačku interakciju predviđa češće slanje i primanje sekstova te rjeđe prosljeđivanje vlastitih sekstova bez pristanka.

Sa socijalnog-kognitivnih aspekata, pozitivnija definicija sekstinga u partnerskom odnosu predviđa slanje i primanje sekstova, dok pozitivnija definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa predviđa sve ispitivane oblike sekstinga. Negativnija roditeljska percepcija sekstinga unutar partnerskog odnosa predviđa slanje i primanje sekstova. Pozitivnija roditeljska percepcija sekstinga izvan partnerskog odnosa predviđa slanje i prosljeđivanje vlastitih te tuđih sekstova. Pozitivnija vršnjačka percepcija sekstinga unutar partnerskoga odnosa predviđa primanje sekstova. Veća percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa – socijalno pojačavanje predviđa prosljeđivanje tuđih i vlastitih sekstova. Učestaliji izvor imitacije od vršnjaka predviđa prosljeđivanje vlastitih sekstova.

Tablica 10. Rezultati regresijske analize za sudjelovanje u seksting ponašanju kod studenata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine

Prediktori	Slanje		Primanje		Prosljeđivanje		Žrtva prosljeđivanja bez pristanka	
	β	SD	β	SD	β	SD	β	SD
Sociodemografske karakteristike								
Država stanovanja	-.03	.03	-.05	.04	-.13***	.02	-.12***	.02
Spol	-.02	.03	-.01	.04	-.03	.02	-.04	.02
Dob	-.02	.01	-.01	.01	-.07**	.00	.02	.00
Status intimne veze	.16***	.01	.09***	.02	.18***	.01	.20***	.01
Karakteristike socijalne emancipacije								
Korištenje mobitela za obiteljsku interakciju	-.06**	.02	-.02	.02	.01	.01	-.04	.01
Korištenje mobitela za vršnjačku interakciju	.10***	.02	.12***	.02	-.01	.01	-.08*	.01
Socijalno-kognitivne karakteristike								
Definicija sekstinga u partnerskom odnosu	.30***	.02	.29***	.02	.09	.01	-.03	.01
Definicija sekstinga izvan partnerskog odnosa	.24***	.02	.16***	.02	.20***	.01	.12**	.01
Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa - roditelji	-.08*	.02	-.11**	.03	-.07	.02	.03	.01
Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa - roditelji	.09**	.02	.06	.03	.08*	.02	.08**	.01
Percipirane društvene norme unutar partnerskog odnosa - vršnjaci	.05	.02	.08*	.03	.01	.02	.06	.01
Percipirane društvene norme izvan partnerskog odnosa - vršnjaci	-.06	.02	.01	.03	.01	.02	-.02	.01
Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa - socijalno potkrepljenje	-.02	.02	.02	.02	.11***	.01	.13***	.01
Percipirana dobit od sekstinga izvan partnerskog odnosa - ne-socijalno potkrepljenje	.06	.02	.02	.01	.02	.01	.01	.01
Izvor imitacije - mediji	-.00	.02	-.00	.03	-.02	.02	.07	.01
Izvor imitacije - vršnjaci	.04	.02	.06	.03	-.05	.01	-.15*	.01
R²	.379***		.310***		.139***		.104***	

Napomena: *p<.05; **p<.01, ***p<.001

4.2.4. Prediktori psihosocijalnog funkcioniranja na uzorku srednjoškolaca

Kako bi se provjerilo doprinose li sociodemografske varijable i seksting varijable psihosocijalnom funkcioniranju, provedene su regresijske analize zasebno na uzorku srednjoškolaca (Tablica 11) i studenata (Tablica 12).

Kada je riječ o psihosocijalnom funkcioniranju na uzorku srednjoškolaca modelom je objašnjeno 3.6% varijance optimizma i strategija suočavanja, 9.5% varijance općih psihosocijalnih poteškoća te 13.2% varijance problema u ponašanju i odnosima. Rezultati su pokazali da spol pozitivno predviđa opće psihosocijalne poteškoće te probleme u ponašanju i odnosima. Dob se pokazala negativnim prediktorom općih psihosocijalnih poteškoća i problema u odnosima, dok je status intimne veze bio negativni prediktor optimizma

i strategija suočavanja.

Nadalje, rezultati su pokazali da slanje sekstova pozitivno predviđa opće psihosocijalne poteškoće te probleme u odnosima. Primanje sekstova je značajan pozitivan prediktor optimizma i strategija suočavanja te problema u ponašanjima i odnosima. Prosljeđivanje tuđih sekstova pozitivno predviđa sve oblike psihosocijalnog funkcioniranja, dok prosljeđivanje vlastitih sekstova pozitivno predviđa opće psihosocijalne poteškoće.

Tablica 11. Rezultati regresijske analize predviđanja psihosocijalnog funkcioniranja kod srednjoškolaca iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine

Prediktori	Optimizam i strategije suočavanja		Opće psihosocijalne poteškoće		Problemi u ponašanju i odnosima	
	β	SD	β	SD	β	SD
Sociodemografske karakteristike						
Spol	.03	.01	.15***	.01	.06***	.01
Dob	-.00	.01	-.05*	.01	-.06**	.01
Status intimne veze	-.05*	.01	-.02	.01	.04	.00
Seksting ponašanja						
Slanje	.01	.02	.14***	.02	.14***	.02
Primanje	.08**	.01	.04	.01	.11***	.01
Prosljeđivanje	.14***	.02	.07**	.02	.15***	.02
Žrtva prosljeđivanja bez pristanka	-.03	.02	.07**	.02	-.01	.02
R ²	.036***		.095***		.132***	

Napomena: *p<.05; **p<.01, ***p<.001

Modelom provjere doprinosa sociodemografskih i seksting prediktora objašnjenu psihosocijalnog funkcioniranja na uzorku studenata objašnjeno je ukupno 4.4% varijance depresije, 6.7% varijance anksioznosti te 6.6% varijance stresa. Spol pozitivno predviđa sve oblike psihosocijalnog funkcioniranja, dob negativno predviđa stres, dok status intimne veze negativno predviđa depresiju. Od seksting varijabli utvrđeno je da primanje sekstova pozitivno predviđa sve oblike psihosocijalnog funkcioniranja, dok iskustvo prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanka pozitivno predviđa depresiju i anksioznost.

Tablica 12. Rezultati regresijske analize predviđanja psihosocijalnog funkcioniranja kod studenata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine

Prediktori	Depresija		Anksioznost		Stres	
	β	SD	β	SD	β	SD
Sociodemografske karakteristike						
Spol	.07**	.04	.14***	.04	.12***	.04
Dob	-.02	.01	-.04	.01	-.06*	.01
Status intimne veze	-.08**	.02	-.02	.02	-.02	.02
Seksting ponašanja						
Slanje	.03	.05	-.06	.05	-.00	.05
Primanje	.15***	.04	.23***	.04	.22***	.04
Prosljedivanje	.03	.06	.04	.06	.01	.06

Napomena: *p<.05; **p<.01, ***p<.001

5. ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Rezultati drugog kvantitativnog istraživačkog vala „SextYouth“ projekta ukazuju na široku rasprostranjenost mladih u sekstingu. Srednjoškolci većinom sudjeluju u prosljeđivanju, posebice dječaci, dok studenti, osobito djevojke, više sudjeluju u slanju sekstova. Međutim, na uzorku srednjoškolaca ne postoje razlike u sudjelovanju u različitim oblicima sekstinga između onih sudionika iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske. No, među studentima postoji razlika, gdje studenti iz Hrvatske češće sudjeluju u slanju, primanju i općenito u sekstingu u usporedbi s njihovim vršnjacima iz Bosne i Hercegovine.

Razlozi sudjelovanja u sekstingu prilično su slični među srednjoškolcima i studentima, uglavnom vezani uz normalizaciju sekstinga, posebice u intimnim vezama, te ostvarivanje zabave. Motivi prosljeđivanja u obje skupine su također slični te uglavnom povezani sa šalom i zabavom. Zanimljivo je da srednjoškolci iz Bosne i Hercegovine navode statistički značajno više motiva za prosljeđivanjem sekstova u usporedbi s njihovim vršnjacima iz Hrvatske. S druge strane, studenti iz Hrvatske izvještavaju o većem broju motiva za slanjem sekstova u odnosu na one iz Bosne i Hercegovine.

Seksting predviđaju različite sociodemografske i socijalno-kognitivne varijable. Na uzorku srednjoškolaca dobiveno je kako djevojčice i oni sudionici u intimnoj vezi češće sudjeluju u svim oblicima sekstinga. Mlađi srednjoškolci češće doživljavaju iskustvo nekonzensualnog sekstinga u odnosu na starije. Učestalo korištenje mobitela u ostvarivanju obiteljske interakcije smanjuje rizik od slanja sekstova. Međutim, učestalo korištenje mobitela za ostvarivanje vršnjačke interakcije doprinosi učestalijem slanju, primanju i prosljeđivanju sekstova, ali i manjem riziku doživljavanja prosljeđivanja vlastitih sekstova. Ne smijemo zanemariti ni kognitivne faktore, pri čemu pozitivni stavovi o sekstingu izvan intimne veze predviđaju sve oblike sekstinga. Važne osobe u našem životu, poput roditelja ili vršnjaka, također imaju neizmjeran značaj na sudjelovanje u sekstingu. Roditelji koji negativno doživljavaju seksting u intimnoj vezi povećavaju rizik za primanje sekstova kod učenika. Međutim, ako učenici percipiraju da njihovi roditelji odobravaju seksting izvan intimne veze, tada će češće sudjelovati u slanju sekstova. Slično, odobravanje od strane vršnjaka za sudjelovanje u sekstingu izvan veze povećava rizik od primanja sekstova. Određeni oblik socijalne nagrade (npr. ostvarivanje vršnjačkoga statusa) povećava rizik za prosljeđivanje sekstova, dok nesocijalni oblici nagrade (npr. uzbuđenje, zabava) povećavaju rizik za slanje sekstova. Opažanje sličnog ponašanja kod vršnjaka predviđa rizik za slanje i primanje sekstova, međutim, opažanje putem medija smanjuje rizik za slanje i primanje sekstova.

Na uzorku studenata važnim se pokazao kulturološki kontekst, pri čemu studenti iz Bosne i Hercegovine imaju veću vjerojatnost prosljeđivanja vlastitih i tuđih sekstova u odnosu na one iz Hrvatske. Mlađi studenti više sudjeluju u prosljeđivanju tuđih sekstova u

odnosu na starije. Na uzorku studenata posebice važnim se pokazao efekt intimne veze na sve oblike sekstinga, pri čemu oni koji su u intimnoj vezi češće sudjeluju u različitim oblicima sekstinga u odnosu na one koji nisu u vezi. Komunikacija mobitelom s članovima obitelji smanjuje rizik od slanja, dok s vršnjacima povećava rizik od slanja i primanja sekstova, ali smanjuje rizik od prosljeđivanja vlastitih sekstova. Pozitivni stavovi prema sekstingu predviđaju sudjelovanje u njemu, pri čemu se posebno ističe da pozitivni stavovi o sekstingu unutar veze predviđaju slanje i primanje, dok izvan veze previdaju sve ispitivane oblike sekstingu. I na uzorku studenata, roditelji koji negativno doživljavaju seksting u intimnoj vezi povećavaju rizik studenata od primanja, ali i od slanja sekstova. Percepcija studenata da njihovi roditelji odobravaju seksting izvan intimne veze doprinosi ne samo slanju, već i prosljeđivanju (vlastitih i tuđih) sekstova. Dodatno, percepcija studenata kako vršnjaci odobravaju seksting unutar intimne veze povećava rizik od primanja sekstova. Doživljavanje dobiti sekstinga izvan veze (npr. užitak, zabava) povećava rizik od prosljeđivanja, kako tuđih tako i vlastitih sekstova. Naposljetku, opažanje vršnjaka u sličnom poнаšanju povećava rizik doživljavanja negativnog iskustva prosljeđivanja vlastitih sekstova.

Ispitivanjem doprinosa sekstinga objašnjenju psihosocijalnog funkciranja utvrđeno je da različiti oblici sekstinga značajno objašnjavaju lošije funkciranje na srednjoškolskom uzorku. Primjerice, slanje sekstova doprinosi općenito lošijem psihosocijalnom funkciranju, uključujući i poteškoće u odnosima. Primanje sekstova doprinosi poteškoćama u odnosima, ali i ostvarivanju većeg optimizma, dok doživljavanje prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanka povećava rizik od doživljavanja općih psihosocijalnih poteškoća, a tuđih za sve ispitivane oblike psihosocijalnog funkciranja (optimizam/strategije suočavanja, opće psihosocijalne poteškoće i problemi u ponašanju/odnosima). Na uzorku studenata primarno iskustvo prosljeđivanja vlastitih sekstova ima učinak na lošije psihosocijalno funkciranje, posebice depresiju i anksioznost. Zanimljivo je da i primanje sekstova doprinosi lošijem psihosocijalnom funkciranju, uključujući depresiju, anksioznost i stres.

Neke od preporuka na temelju nalaza ovog istraživanja izneseni su u nastavku.

- Istraživanje pokazuje da mladi, osobito učenici, često sudjeluju u sekstingu zbog percepcije normalnosti takvog ponašanja ili jednostavne potrebe za zabavom. U školskom okruženju ključno je uspostaviti jasna pravila i postupke kako bi se osigurala sigurnost i zaštita svih uključenih u različite oblike sekstinga. Školske politike trebaju prioritetno štititi privatnost pojedinca, istaknuti neprikladnu komunikaciju te poticati prijavljivanje situacija gdje se seksting događa pod pritiskom, ucjenom ili bez pristanka.
- Ne smijemo zanemariti kako digitalna tehnologija omogućuje učenicima postavljanje poruka, fotografija i videa na mobilne telefone, blogove, privatne web

stranice i *online* društvene mreže u bilo kojem trenutku (Stover, 2006). Stoga, seksting može nastati tijekom ili izvan nastave. Seksting izvan školskog konteksta postaje razlog za zabrinutost i djelovanje kada se ovakav događaj i njegove posljedice prijave školskom osoblju, bilo da to prijave drugi učenici, roditelji, odvjetnici ili drugi iz zajednice.

- Činjenica da mladi, kako učenici tako i studenti, najčešće prosljeđuju tuđe sadržaje iz zabave ili šale, nužno je educirati učenike, roditelje i nastavnike o pojmu sekstinga. Bitno je informirati ih o specifičnostima sekstinga i posljedicama takvog ponašanja, budući da prosljeđivanje, svih oblika, najviše pridonosi objašnjenju lošijeg psihosocijalnog funkcioniranja. Također, nužno je educirati ih o pravnim posljedicama u slučaju dijeljenja tuđeg sadržaja. U svojim politikama škole mogu adresirati i važnost zaštite osobnih podataka, objasniti neprikladnu komunikaciju putem interneta te načine prijavljivanja događaja vezanih uz seksting i druge oblike nasilja putem interneta. Škole bi trebale omogućiti učenicima anonimno prijavljivanje bez straha od prijetnji.
- Seksting se, prema nalazima našeg istraživanja na uzorku studenata u usporedbi sa srednjoškolcima, više povezuje s istraživanjem područja seksualnosti u kontekstu romantičnih odnosa, bilo dobrovoljno ili kao rezultat prisile i zlostavljanja. Bilo bi korisno pristupiti seksualnom odgoju na uzorku studenata kao normalnom i općem dijelu odgoja. Fokus bi trebao biti usmjeren ne samo na prijenos informacija o seksualnom sadržaju, već i na razvoj seksualne komunikacije, seksualne asertivnosti, poštovanja pristanka te međusobnog poštovanja, kako *online*, tako i *offline*.
- Vršnjaci značajno doprinose vjerovatnosti sudjelovanja u sekstingu, posebice slanju i primanju. Percepcija mladih da njihovi vršnjaci odobravaju takvo ponašanje djeluje pozitivno na sudjelovanje u tome. Nužno je u razredu poticati aktivnosti o temama sekstinga, pritisku vršnjaka i digitalnoj komunikaciji. Mladi mogu dijeliti svoja iskustva i pružiti podršku drugim vršnjacima, a posebice emocionalnu podršku vršnjacima koji su doživjeli iskustvo nekonsenzualnoga sekstinga.
- Roditelji igraju iznimno važnu ulogu u procesu educiranja mladih o negativnim posljedicama sekstinga jer percepcija mladih da roditelji odobravaju takvo ponašanje istovremeno doprinosi riziku za istim. Često su roditelji nesvesni opasnosti sekstinga i društvenih mreža, a neki čak nisu ni svjesni postojanja tih oblika komunikacije. Kako bi povećali roditeljsko znanje i uključenost, škole mogu pružiti različite informacije i resurse na tu temu. Jedna od najvažnijih stvari koje roditelji mogu učiniti jest otvoreno razgovarati o pitanjima seksualnosti, a u ovom posebnom slučaju i o sekstingu.

-
- Uz to, naši rezultati ističu važnost uzimanja u obzir kulturnih specifičnosti sekstinga na uzorku studenata. Prema dobivenim nalazima, studenti iz Hrvatske općenito više sudjeluju u sekstingu u odnosu na studente iz Bosne i Hercegovine, ali istovremeno se primjećuje veća učestalost prosljeđivanja kod studenata iz Bosne i Hercegovine. U kontekstu Bosne i Hercegovine, više bi trebala biti naglašena važnost odgovornog ponašanja u digitalnom okruženju, kao i promicanje zdravog sudjelovanja u sekstingu s ciljem sprječavanja negativnih posljedica ekstremnih oblika.
 - Zaključno, adolescenti i mladi odrasli se mogu pozitivno razvijati ako se usmjerimo na poticanje i razvoj njihovih snaga, pri čemu obostranu korist može imati i mlada osoba i okolina. Sumirajući nalaze ovoga istraživanja, korisnim se čini pristup o pozitivnom razvoju mladih (engl. *youth positive development*; Lerner i sur., 2005) koji ističe pet čimbenika pozitivnoga razvoja: 1) percipirana kompetencija (pozitivan pogled na vlastite postupke u različitim područjima), 2) samopouzdanje (unutarnji osjećaj pozitivnoga dojma o sebi), 3) karakter (poštivanje normi i pravila koje promiče društvo i kultura te posjedovanje moralnih standarda i integriteta), 4) socijalna povezanost (subjektivan osjećaj za bliskošću te postojanje pozitivnih socijalnih odnosa između pojedinaca i vršnjaka, obitelji, škole i zajednice), 5) brižnost (suosjećanje i empatija prema drugima). Važno je da postoji zdravi razvoj u ovim područjima te njihov pozitivan interaktivni odnos kako bi mlada osoba imala višestruke pozitivne ishode, ne samo u aspektu seksualnosti, već i u ostalima psihološkim aspektima razvoja.

6. REALIZIRANE ZNANSTVENE I STRUČNE AKTIVNOSTI

6. 1. ZNANSTVENE PUBLIKACIJE

1. godina projekta

- Dodaj, A., i Sesar, K. (2021). Social ecological approach to sexting behaviour. *Central European Journal of Paediatrics*, 17(2), 145-156.
<https://doi.org/10.5457/p2005-114.303>

- Sesar, K., Dodaj, A., Prijatelj, K., Novak, T., Ćorić, M. i Crnjac, I. (2022). Relationship between sexting and gender role in high school students. In 4th International Conference on Social Sciences in the 21st Century: 4-6 February 2022, London, United Kingdom.

<https://www.dpublication.com/wp-content/uploads/2022/01/4122-620.pdf>

2. godina projekta

- Dodaj, A., Sesar, K., Pérez, M. O., Del Rey, R., Howard, D., Speno, A. G., Šimić, N., Pabela Banai, I., Šimić, K., Barać, B., Đurić, D., Bošnjak, L., Kovačević, M., Rozić, D., Vučić, M. i Prijatelj, K. (2022). Through the eyes of young people: A qualitative study of sexting among Croatian and Bosnian and Herzegovinian college students. *Sexuality & Culture*, 26, 1885-1918.

<https://doi.org/10.1007/s12119-022-09976-4>

- Dodaj, A., Sesar, K., i Novak, T. (2022). A cross-cultural examination of the sexting motives and attitudes: Bosnia and Herzegovina vs. Croatia. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 7606949.

<https://doi.org/10.1155/2022/7606949>

- Ojeda, M., Dodaj, A., Sesar, K., i del Rey, R. (2022). Some voluntarily and some under pressure": Conceptualization, reasons, attitudes, and consequences of sexting among adolescents. *Telematics and Informatics*, 75, 101891.

<https://doi.org/10.1016/j.tele.2022.101891>

- Dodaj, A., Prijatelj, K., i Sesar, K. (2022). A review of mixed methods research on sexting. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 10(3).

<https://doi.org/10.13129/2282-1619/mjcp-3551>

- Dodaj, A., i Sesar, K. (2023). Sexting coercion within romantic context: A test of Akers' social learning theory. *Journal of Sexual Aggression*.

<https://doi.org/10.1080/13552600.2023.2182377>

3. godina projekta

- Dodaj, A., i Sesar, K. (2022). Prevention of sexting among high school students: preventive programme proposal. *Psychiatria i Psychologia Kliniczna*, 22(4), 272–277.
<https://doi.org/10.15557/PiPK.2022.0034>
- Dodaj, A., i Sesar, K. (2023). Individual and cross-cultural predictors of sexting among adults from Bosnia and Herzegovina and Croatia. *Sexuality Research and Social Policy*, 20, 1537–1551.
<https://doi.org/10.1007/s13178-023-00807-1>
- Dodaj, A., Sesar, K., Ojeda Pérez, del Rey, R., Howard, D., i Gerding Speno, A. (2023). Using vignettes in qualitative research to assess young adults' perspectives of sexting behaviours. *Human Technology*, 19(1), 103–120.
<https://doi.org/10.14254/1795-6889.2023.19-1.7>
- Dodaj, A., Sesar, K., Bošnjak, L., i Vučić, M. (2023). Theory of planned behaviour and sexting intention of college student. *Emerging Adulthood*, 0(0).
<https://doi.org/10.1177/21676968231208343>
- Herceg Pakšić, B., i Jerković, H. (2023). Bringing sexting to the book in croatia: staying on the fence or exploring a flying start? *Balkan Social Science Review*, 22, 7–29.
<https://doi.org/10.46763/BSSR23222207hp>

6. 2. STRUČNE PUBLIKACIJE

2. godina projekta

- Dodaj, A., Sesar, K., Ojeda Perez, M., Del Rey, R., Gerding Speno, A., Howard, D., Prijatelj, K., Šimić, N. i Odak, M. (2022). *ŠTO TREBATE ZNATI O SEKSTINGU? Podučavanje o seksualnome ponašanju adolescenata u digitalnome dobu*. Sveučilište u Mostaru. ISBN: ISBN 978-9958-16-200-8
<https://www.bib.irb.hr/1230082>
- Dodaj, A., Sesar, K. i Prijatelj, K. (2022). Vodič za roditelje: Što učiniti i kako se nositi sa sekstingom među mladima?
<https://www.bib.irb.hr/1230366>

-
- Dodaj, A., Sesar, K. i Prijatelj, K. (2022). Letak za mlade: Deset razloga zašto ne sudjelovati u sekstingu.
<https://www.bib.irb.hr/1230402>

3. godina projekta

- Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., i Zečević. (2023). *Prevencija sekstinga među srednjoškolcima: Prijedlog SextYouth programa prevencije*. Sveučilište u Mostaru. ISBN: 978-9926-28-027-7.
<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/knjiga/814526>

6.3. SUDJELOVANJE NA KONFERENCIJAMA

1. godina projekta

- Barać, B., Howard, D., del Rey Alamillo, R., Ojeda, M., Gerdin Speno, A., Herceg Pakšić, B., Pabela Banai, I., Šimić, K., Đurić, D., i Novak, T. (2021). *Student online focus groups: Experiences in participating in sexting behavior*. U: Mikac, U. i Mehulić, J. (Ur.). 25th Ramiro and Zoran Bujas Days: International Scientific Psychology Conference - Book of abstracts: September 30 - October 2, 2021, Zagreb, Croatia.

<https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/islandora/object/ffzg:5369>

- Sesar, K., Dodaj, A., Prijatelj, K., Novak, T., Ćorić, M., i Crnjac, I. (2022). *Relationship between sexting and gender role in high school students*. U: 4th International Conference on Social Sciences in the 21st Century: 4-6 February 2022, London, United Kingdom.

<https://www.bib.irb.hr/1177658>

2. godina projekta

- Dodaj, A., Sesar, K., i Barać, B. (2022). *Testing the theory of planned behavior in determining intention to sexting*. U: Pracana, C. i Wang, M. (Ur.). International Psychological Applications Conference and Trends (InPACT) - book of abstracts: 23 - 25 April, 2022, Madeira, Portugal.

<https://inpact-psychologyconference.org/abstracts/>

- Dodaj, A., Sesar, K., Hasanagić, A., Kovačević, M., Rozić, D., Bošnjak, L., i Vučić, M. (2022). *Predictors of sexting motivation among Bosnian Herzegovinian and Croatian students*. U: Marković, M. i Zvizdić, S. (Ur.) Naučno-stručnom skupu 7. sara-

jevski dani psihologije - Zbornik sažetaka, 29. i 30.04.2022, Bosna i Hercegovina.

<http://www.sdpsih.ff.unsa.ba/files/7thSDoP/PRELIMINARNI-ZBORNIK-SAZETA-KA.pdf>

- Dodaj, A., Gerding Speno, A., Sesar, K., Džambo, I., Skoko, A., Dujmušić, M., Pešhar, J., Galić, S. i Crnjac I. (2022). *Sexting coercion within romantic relationships: A test of Akers' social learning theory*. U: Tucak Junaković, I., Macuka, I. i Tokić, A. (Ur.). 23. Dani psihologije u Zadru - knjiga sažetaka: 26. – 28. svibnja 2022, Zadar, Hrvatska. <https://psihologija.unizd.hr/Portals/12/Dani%20psihologije/KONA-C4%8CNA%20VERZIJA-%2023rd%20PD%20Book%20of%20Abstract.pdf?ver=hgb1wp1ptyVgG351T55DA%3d%3d>

- Prijatelj, K., Dodaj, A., Vinšalek Stipić, Valentina, Zoranić, Sanja, Novak, T. i Zečević, I. (2022). *Raširenost i individualne odrednice sekstinga: Usporedba hrvatskih i bosanskohercegovačkih adolescenata*. U: Tucak Junaković, I., Macuka, I. i Tokić, A. (Ur.). 23. Dani psihologije u Zadru - knjiga sažetaka: 26. – 28. svibnja 2022, Zadar, Hrvatska.

<https://psihologija.unizd.hr/Portals/12/Dani%20psihologije/KONA-C4%8CNA%20VERZIJA-%2023rd%20PD%20Book%20of%20Abstract.pdf?ver=hgb1wp1ptyVgG351T55DA%3d%3d>

- Prijatelj, K., Dodaj, A., Sesar, K., Ojeda Pérez, M., del Rey Alamillo, R., Howard, D. i Gerding Speno, A. (2022). *Motivations underlying sexting attitudes: Qualitative approach*. U: Jurišević, M. 17th European Congress of Psychology -book of abstracts: 5 -8 July, 2022, Ljubljana, Slovenia.

http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2022/ECP_2022_Abstracts.pdf

- Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., i Zečević, I. (2022). *Sociodemographic factors, sexual attitudes, and sexting behaviors among youth*. Banjalučki novembarski sastreti, Filozofski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci, 11 studenoga 2022, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina.

<https://www.bib.irb.hr/1230072>

3. godina projekta

- Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., Lasić, M., Vidović, M., Suša, H., Brajković, S., Bago, M., i Jurišić, J., Kapetanović, E., Omeragić, D., Lekić, L., Avdičević, E., i Novak, T. (2023). *Attachment, commitment, and sexting among young adult women in romantic relationships*. Savremeni trendovi u psihologiji, 26-28. oktobar 2023, Novi Sad, Srbija.

http://stup.ff.uns.ac.rs/Book_of_abstracts_STUP_2023.pdf

-
- Dodaj, A., Sesar, K., Vasilj Perković, V., i Prijatelj, K. (2023). *Sexting and psychosocial functioning in adolescents: a longitudinal study*. III. Međunarodna znanstvena konferencija Dijete u fokusu – suvremeni izazovi pomažućih profesija, 5. i 6. listopada 2023., Mostar, BiH.
<https://ff.sum.ba/sites/default/files/slike-staticke-stranice/hr%20Program%20zadnji%202023.pdf>
 - Dodaj, A. (2023). *Sexting among adolescents: Results of a study among adolescents in Bosnia and Herzegovina and Croatia*. IX World Conference on Violence in School and VIII Congreso Estatal de Convivencia Escolar, October 2 – 4, Seville, Spain.
<https://gestioneventos.us.es/wcvs2023/programa-detallado>
 - Dodaj, A., Prijatelj, K., Sesar, K., i Herceg Pakšić, B. (2023). *Individual and contextual characteristics associated with sexting behavior among adolescents*. 26. Dani Ramira i Zorana Bujasa, 28. - 30. rujna 2023., Zagreb, RH.
<https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/islandora/object/ffzg:9763>
 - Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., Rezić, M., Soldo, H., Bošković, R., Tadić, I., Ostojić, D., Mihaljević, P., Ćubela, V., Perić, J., i Buljubašić, F. (2023). *Attitudes toward sexting, sexual permissiveness and sexting: a longitudinal study*. 26. Dani Ramira i Zorana Bujasa, 28. - 30. rujna 2023., Zagreb, RH.
<https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/islandora/object/ffzg:9763>
 - Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., Mandić, S., i Radić Bursać, S. (2023). *Seksting među mladima: Pregled istraživanja o prirodi, odrednicama i posljedicama*. 6. Kongres socijalnih pedagoga: Novo doba, nove perspektive, 27. do 29. rujna 2023. godine, Biograd na moru, Hrvatska.
<https://www.husp.hr/hr/novosti/kongres-2023-program?start=1>
 - Gerdin Speno, Dodaj, A., i Sesar, K. (2023). *Sexting coercion in romantic relationships: Exploring sexting coercion, body surveillance, and body shame*. International Association for Media and Communication Research – IAMCR conference, 13 July, 2023, Lyon, France.
<https://iamcr.org/lyon2023/app>
 - Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., i Pavela Banai, I. (2023). *Exploring the relationship between victimization and perpetration through dissemination among youth*. 18th European Congress of Psychology Psychology, 3-6 July 2023, Brighton, United Kingdom.
<https://ecp2023.eu/wp-content/uploads/2023/07/ECP-abstracts-6-July.pdf>

-
- Mandić, S., Radić Bursać, S., Dodaj, A., i Prijatelj, K. (2023). *Sexting behaviour among Croatian high - school students - differences regarding relationship status*. 10th International Conference: Research in Education and Rehabilitation Sciences, ERFCON, 5. – 7.5.2023. <https://erfcon22.conventuscredo.hr/wp-content/uploads/2023/05/erf-com-program-5-a4.pdf>
 - Dodaj, A., Sesar, K., Prijatelj, K., Dujmušić, M., Skoko, A., Kapetanović, E., Avdičević, E., Omeragić, D., Lekić, L., i Škutor, M. (2023). *The role of personality psychopathology in sending and receiving sexts among youth*. Empirical studies in psychology, march 31 – april 2, 2023, Belgrade, Serbia. http://empirijskaistrazivanja.org/wp-content/uploads/2023/03/EIP_2023_full_programme.pdf
 - Prijatelj, K., Dodaj, A., Sesar, K., Solaković, Š., Milošević, S., Nuk Vuković, K., i Hadžić, E. (2023). *Seksting i nasilje u bliskim vezama među adolescentima*. 1. konferencija školskih psihologa, 3 – 4 ožujka 2023., Zagreb Hrvatska. www.hpk-ksp.org

6.4. MENTORSTVA

2. godina projekta

- Bilać, P. (2022). *Kvalitativno istraživanje sekstinga među studentima*. Diplomski rad Studija psihologije Sveučilišta u Mostaru. <https://www.bib.irb.hr/1230084>
- Ćosić, K. (2022). *Percepcija o raširenosti, motivima, stavovima i posljedicama sekstinga: Deskriptivno istraživanje na srednjoškolcima*. Diplomski rad Studija psihologije Sveučilišta u Mostaru. <https://www.bib.irb.hr/1230089>
- Krešo, K. (2022). *Seksting među odraslima u dugoročnim vezama: uloga spola, stilova privrženosti i zadovoljstva vezom*. Završni rad Studija psihologije Sveučilišta u Mostaru. <https://www.bib.irb.hr/1251855>
- Topić, M. (2022). *Seksting među odraslima u dugoročnim vezama: Uloga stava prema sekstingu i zadovoljstva vezom*. Završni rad Studija psihologije Sveučilišta u Mostaru. <https://www.bib.irb.hr/1252340>

-
- Medić, D. (2022). *Ispitivanje prisile na seksting među partnerima u braku/ izvanbračnoj vezi*. Završni rad Studija psihologije Sveučilišta u Mostaru.
<https://www.bib.irb.hr/1252314>

3. godina projekta

- Zovko, L. (2023). *Patološke osobine ličnosti i seksting ponašanja među adolescentima*. Diplomski rad Studija psihologije Sveučilišta u Mostaru.

6.5. ZNANSTVENE AKTIVNOSTI

1. godina projekta

1. Kvalitativno istraživanje sekstinga

- Kvalitativno istraživanje sekstinga prikazano je u "Priroda sekstinga među adolescentima i mladima iz Bosne i Hercegovine te Hrvatske: Prvi izvještaj (2021.) znanstvenoistraživačkog projekta: "Priroda i odrednice sekstinga među adolescentima i mladima: kroskulturalno istraživanje (SextYouth)".

2. godina projekta

1. Kvantitativno istraživanje sekstinga – 1. točka mjerena

- Kvantitativno istraživanje sekstinga prikazano je u ovom izvještaju, te pojedini nalazi u objavljenim publikacijama.

2. Dodatno znanstveno kvantitativno istraživanje sekstinga – 1. točka mjerena

- S obzirom na to da nalazi pojedinih znanstvenih istraživanja ističu provedbu longitudinalnih podataka u kraćim vremenskim točkama, odlučili smo provesti istraživanje koje će obuhvatiti barem dvije vremenske točke u razmaku od tri mjeseca. Također, prateći novija empirijska saznanja odlučili smo uključiti i neke od varijabli koje nisu obuhvaćene ranijim istraživanjima, a smatramo bitnim u budućem praćenju. Drugim riječima, uključili smo varijable složenije konceptualizacije sekstinga, privrženosti u bliskim vezama, privrženosti u školi, nasilnog ponašanja u intimnim vezama, psihopatoloških crta ličnosti i pojedine sociodemografske varijable (zadovoljstva i predanosti vezama, seksualne orientacije i slično). Ukupno je tijekom prve točke mjerena ispitano 3194 mladih iz Bosne i Hercegovine, te Hrvatske. Dio rezultata dobivenih ovim istraživanjem bit će

predstavljen na međunarodnoj konferenciji Emprijska istraživanj u psihologiji (naslov rada: The role of personality psychopathology in sending and receiving sexts among youth), kao i unutar završnog rada studentice na Studiju psihologije Sveučilišta u Mostaru (naslov rada: Patološke osobine ličnosti i seksting ponašanja među srednjoškolcima i studentima)

3. godina projekta

1. Kvantitativno istraživanje sekstinga – 2. točka mjerena

- Kvantitativno istraživanje sekstinga prikazano je u ovom izvještaju, te pojedini nalazi u objavljenim publikacijama.

2. Dodatno znanstveno kvantitativno istraživanje sekstinga – 2. točka mjerena

- Provedeno je drugo kvantitativno istraživanje s kraćim vremenskim razmakom, usmjereni na detaljniju promjenu u prirodi sekstinga među mladima, s posebnim naglaskom na povezanosti sekstinga s psihosocijalnim funkcioniranjem. U drugoj točki mjerena trenutno je obuhvaćeno ukupno 191 mladih sudioniku, a u nastavku je proces regrutacije sudionika.

3. Dodatno znanstveno kvantitativno istraživanje sekstinga na uzorku sudionika s Kosova

- U svrhu detaljnijeg razmijevanja kulturoloških varijabli na seksting ponašanje proveli smo dodatno istraživanje koristeći iste mjerne instrumente kao i u *1. točki mjerena dodatnog kvantitativnoga istraživanja* (složenije konceptualizacije sekstinga, privrženosti u bliskim vezama, privrženosti u školi, nasilnog ponašanja u intimnim vezama, psihopatoloških crta ličnosti i pojedine socio-demografske varijable) na ukupno *455 mladih sudionika iz Kosova*. Rezultati su trenutno analizirani i korišteni za pisanje znanstvenoga rada (radni naslovi: *Sexting among adolescents in Bosnia and Herzegovina, Croatia, and Kosovo: A cross-cultural study*)

4. Organizacija znanstvene konferencije „Digitalne tehnologije i aktualni oblici nasilnih ponašanja među mladima“

- Dana 23. 1. 2024. godine održana je znanstvena konferencija „Digitalne tehnologije i aktualni oblici nasilnih ponašanja među mladima“ u organizaciji članova SextYouth projekta (br. 3553), kojeg financira Hrvatska zaklada za zna-

nost, Savjetovališta za studente Sveučilišta u Mostaru te Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Ova konferencija održana je hibridno s ciljem okupljanja stručnjaka i eksperata u području nasilja među mladima putem digitalnih uređaja, a posebno je bila namijenjen stručnim suradnicima u školama. Cilj konferencije bio je pružiti detaljnije razumijevanje suvremenih izazova aktualnih oblika nasilja među mladima. Također su predstavljeni najnoviji trendovi i prakse u prevenciji kako bismo informirali i osnažili stručnjake u školskom okruženju. Predavači i naslovi tema bili su sljedeći: *Humana ili persuazivna tehnologija? Gdje smo danas?* (prof. dr. sc. Marko Odak), *Seksting iz perspektive mladih osoba* (Marko Vidović, student psihologije SUM), *Povezanost sekstinga i nasilja u partnerskim vezama* (mr. sc. Fatima Bećirević), *Fenomenologija aktualnih oblika nasilja među mladima koristenjem digitalnih sredstava* (doc. dr. Sc. Sandi Dizdarević), *Jesam li odgovoran pred zakonom ako bez odobrenja dijelim seksualno eksplisitne sadržaje?* (Josip Aničić, dipl. iur.), *Aktualni oblici nasilja među mladima i mentalno zdravlje* (prof. dr. sc. Anita Vulić Prtorić), *Kriza nasilja mladih oružjem u SAD-u: Proučavanje politike i napora usmjerenih prevenciji* (doc. dr. sc. Kendell Coker i prof. dr. sc. Danielle Cooper), *Cyberbullying i mlađi - što znamo i što možemo poduzeti?* (dr. sc. Sabina Mandić), *Uloga stručnjaka: Seksualno rizično ponašanje i online seksualno uznemiravanje mladih u Hrvatskoj* (prof. dr. sc. Lucija Vejmelka) i *Cyberbullying i cybersilje: konceptualno određenje, čimbenici rizika i prevencija* (prof. dr. sc. Rosario del Rey). Ukupno na konferenciji sudjelovalo je 94 sudionika. Detaljnije informacije o konferenciji nalaze se u internom izvještaju.

6.6. STRUČNE AKTIVNOSTI

1. godina projekta

1. Preventivne radionice sekstinga

- Rezultati evaluacije provedbe ukupno 25 radionica, namijenjenih nastavnicima, roditeljima i/ili učenicima, prikazani u izvještaju pod naslovom "Rezultati evaluacije provedenih radionica o sekstingu za učenike, nastavnike i roditelje", koji se može preuzeti na stranici Odjela za psihologiju.

2. Stručni seminar za sve stručne suradnike pod naslovom "Seksting među adolescentima i mladima".

- Seminar je održan *online* 26.11.2021. i 24.2.2022., a opći cilj seminara bio je upoznati sudionike s teorijskim i praktičkim aspektom sekstinga. Ukupno je na seminaru sudjelovalo 32 stručnih suradnika, a detaljne informacije dostupne su

na stranici Odjela za psihologiju.

3. Online stručni skup za voditelje Školskih preventivnih programa u srednjim školama Grada Zagreba i Zagrebačke županije "Mladi i opasnosti interneta".

- U suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje (AZOO) članovi istraživačke skupine SextYouth projekta s AZOO-om održali su online stručni skup za voditelje Školskih preventivnih programa u srednjim školama Grada Zagreba i Zagrebačke županije "Mladi i opasnosti interneta". Više od 60 sudionika prisustvovalo je na navedenom online stručnom skupu čiji se detalji nalaze u internom izvještaju prve godine projekta.

2. godina projekta

1. Stručni seminar za sve stručne suradnike pod naslovom "Uloga i postupanje škole u prevenciji sekstinga".

- Stručni suradnici su dana 24. veljače 2022. godine sudjelovali u izvedbi seminara, koji je imao za cilj upoznati sudionike stručne suradnike s faktorima rizika i zaštite u prevenciji sekstinga, kao ulogom školskog osoblja i stručnih suradnika u postupanju sa sekstingom. Ukupno je seminaru pristupilo oko 20 sudionika s područja BiH i Hrvatske. Detaljan opis provedene aktivnosti nalazi se u zasebnom internom dokumentu.

2. Online stručni skup za voditelje Školskih preventivnih programa u osnovnim i srednjim školama Zadarske županije.

- U sklopu projekta dana 21.2. 2022. održano je predavanja na temu "Seksting: Od flerta do zlostavljanja (u virtualnom svijetu bespomoćnosti)" i radionica "Što je seksting i kada te kako trebam intervenirati u situaciji sekstinga?". Na navedenim aktivnostima sudjelovalo je oko 40 stručnih suradnika i nastavnika s područja Zadarske županije, a više detalja o provedenim aktivnostima nalazi se na internom izvještaju projekta.

3. Stručni skup "Seksting među adolescentima i mladima: Suvremena perspektiva".

- Dana 14. 4. 2022. godine održan je online stručni skup pod naslovom "Seksting među adolescentima i mladima: Suvremena perspektiva", u organizaciji članova SextYouth projekta (br. 3553) kojeg financira Hrvatska zaklada za zna-

nost te Ministarstva nauke, visokog obrazovanja i mlađih Vlade Kantona Sarajevo i Hercegovačko-neretvanskog kantona. Stručni skup bio je namijenjen stručnim suradnicima osnovnih i srednjih škola, a cilj skupa bio je edukacija stručnih suradnika o prevenciji sekstinga, kao i razvijanju resursa za suočavanje s negativnim posljedicama sekstinga. Na skupu je sudjelovalo ukupno 79 sudionika, od čega je 82.27% zaposleno u osnovnoškolskom obrazovanom sustavu, a 17.72% u srednjoškolskom obrazovanom skupu. Detaljne informacije o skupinu nalaze se u internom izvještaju.

4. Preventivne radionice sekstinga

- Članovi istraživačke grupe aktivno sudjeluju u praksi realizacijom radionica izrađenih unutar priručnika pod naslovom "ŠTO TREBATE ZNATI O SEKSTINGU? Podučavanje o seksualnome ponašanju adolescenata u digitalnome dobu. Priručnik za voditelje preventivnih radionica za adolescente, nastavnike i roditelje/skrbnike". Trenutno je fizički provedeno preko 30 radionica za učenike. Rezultati evaluacije prikazani su u internom izvještaju pod naslovom "Rezultati evaluacije provedenih radionica o sekstingu za učenike (2022.)".

5. Sudjelovanje na Tjednu psihologije u Zadru

- Sudjelovanje na Tjednu psihologije u Zadru održavanjem dviju radionica pod naslovom „Što je seksting?“ za učenike 7.razreda osnovne škole (16.2.2022; 17.2.2022) te jedne radionice naslova „Što je seksting i kada i kako trebam intervenirati u situaciji sekstinga?“ za učitelje i nastavnike osnovne škole (17.2.2022).

3. godina projekta

1. Predavanje za sve stručne suradnike iz institucija i NVO-a Posavskog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona – Goražde (BiH) o prevenciji sekstinga.

- U sklopu multisektorske edukacije za rad s nasiljem u porodici za stručne suradnike iz institucija i nvo-a Posavskog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona – Goražde održano je predavanje o *prevenciji sekstinga* gdje su predstavljeni rezultati istraživanja i modeli prevencije razvijeni unutar projekta Priroda i odrednice sekstinga među adolescentima i mladima na području Bosne i Hercegovine, kojeg financira Hrvatska zaklada za znanost (br. 3553). Multisektorska edukacija održana je u Sarajevu u razdoblju od 14. do 15. listopada 2023. godine, a organizirana je od strane Gender Centra Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Edukacija za pedagoge, psihologe i socijalne radnike u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama kantona Sarajevo iz područja sekstinga

- U organizaciji JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo i članova projekta „Priroda i odrednice sekstinga među adolescentima i mladima: Kros-kulturalno istraživanje”, financiranog od strane Hrvatske Zaklade za znanost, dana 20.4.2023. u Hotelu Holywood Sarajevo, realizirano je stručno usavršavanje za pedagoge, psihologe i socijalne radnike u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama kantona Sarajevo iz područja sekstinga. Na stručnom usavršavanju ukupno je sudjelovalo 190 sudionika. Cilj stručnog usavršavanja bio je upoznati sudionike sa sekstingom među djecom i mladima, posebice negativnim aspektima sekstinga i pružiti informacije o preventivnom djelovanju u praksi kako bi se predstavnici stručnih službi u svom radu lakše i učinkovitije nosili sa svim izazovima koji se događaju među djecom i mladima kada je u pitanju obrazovni sustav. Detaljan program stručnog usavršavanja nalazi se u Tablici 1. Materijali korišteni u svrhu stručnoga usavršavanja mogu se preuzeti na službenoj stranici Instituta: <https://irpo.ba/> ili https://irpo.ba/primjeri_dobre_prakse-2/. Detaljnije informacije o stručnom usavršavanju nalaze se u internom izvještaju.

3. Stručni skup “Online seksualno nasilje: Djeca i mladi u virtualnom svijetu bespomoćnosti”

- Dana 18. 5. 2023. godine održan je online stručni skup naslova “ Online seksualno nasilje: Djeca i mladi u virtualnom svijetu bespomoćnosti ”, u organizaciji članova SextYouth projekta (br. 3553) kojeg finansira Hrvatska zaklada za znanost. Stručni skup bio je namijenjen stručnim suradnicima osnovnih i srednjih škola, a cilj skupa bio je edukacija stručnih suradnika o online rizicima za mlade te prevenciji i intervenciji. Teme sudjelovanja na skupu bile su sljedeće: online rizici za mlade (prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander), tretman nakon online nasilja (dr. sc. Mirela Bandurina), predstavljanje rezultata SextYouth projekta (Krešimir Prijatelj, mag. psych), predstavljanje SextYouth preventivnih programa (prof. dr. sc. Kristina Sesar) te prevencija i edukacija online nasilja u školi (prof. dr. sc. Ivana Zečević). Na skupu je sudjelovalo ukupno 129 sudionika. Detaljne informacije o skupu nalaze se u internom izvještaju.

4. Preventivne radionice sekstinga

- Članovi istraživačke grupe aktivno sudjeluju u praksi realizacijom radionica izrađenih unutar priručnika naslova "ŠTO TREBATE ZNATI O SEKSTINGU? Podučavanje o seksualnome ponašanju adolescenata u digitalnome dobu Priručnik za voditelje preventivnih radionica za adolescente, nastavnike i roditelje/skrbnike" kao i radionica unutar priručnika „Prevencija sekstinga među srednjoškolcima: Prijedlog SextYouth programa prevencije.“ Trenutno je fizički provedeno preko 20 radionica za učenike. Rezultati evaluacije prikazani u internom izvještaju naslova "Rezultati evaluacije provedenih radionica o sekstingu za učenike (2023.)".

6.7. STRUČNA USAVRŠAVANJA

1. godina projekta

- NVivo Training, Elizabeth Training, travanj 2021 (Arta Dodaj, Bruno Barać).

2. godina projekta

- Structural Equation Modelling using Mplus, Figure it out, ožujak 2022 (Arta Dodaj, Krešimir Prijatelj);
- Multilevel Modelling using Mplus, Figure it out, travanj 2022 (Arta Dodaj, Krešimir Prijatelj);
- Istraživačka radionica "Složene statističke analize u Mplus-u", voditeljica radionice prof. dr. sc. Irena Burić s Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru, srpanj 2022 (članovi istraživačke skupine i ostali zainteresirani).

3. godina projekta

- Testing for mediation and moderation using Mplus, Figure it out, rujan 2023 (Arta Dodaj, Krešimir Prijatelj).

6.8. OSTALO

1. godina projekta

- -

2. godina projekta

- Članak objavljen u Nepopularnoj psihologiji, veljača, 2022.

<https://nepopularna.org/dan-sigurnijeg-interneta-kada-seksting-prestane-bit-zabavan/>

3. godina projekta

- Predstavljanje SextYouth provedenih preventivnih aktivnosti kao uspješno realiziranih promotivno-preventivnih programa u Bosni i Hercegovini za mlade uzrasta od 14 do 18 godina starosti unutar dokumenta:
 - Lakić, B., Omersoftić, E., i Rizvna, I. (2023). *Metodološki okvir za kreiranje i provođenje promotivnih i preventivnih aktivnosti u oblasti mentalnog zdravlja namijenjenih mladima uzrasta od 14 do 18 godina u Bosni i Hercegovini*. Vijeće za regionalnu saradnju, Sarajevo, BiH.

Dokument je pripremljen u okviru Omladinske laboratorije Zapadnog Balana (WYBYL), projekta koji financira Europska Unija, a implementira Savjet za regionalnu saradnju (RCC).

- Članak objavljen u Večernjem listu, travanj 2023.
<https://www.vecernji.hr/vijesti/vise-od-dvije-trecine-mladih-sudjelovalo-u-sekstingu-strucnjaci-objasnjavaju-zasto-to-moze->
- Članak obavljen u Večernjem listu, siječanj 2024. <https://www.vecernji.ba/vijesti/ff-sum-odrzan-drugi-medunarodni-znanstveni-simpozij-digitalna-transformacija-obrazovanja-1741060>

7. SLJEDEĆI KORACI

7. 1. ZNANSTVENE PUBLIKACIJE

Uz radove koji su objavljeni, u trenutku pisanja ovog izvještaja u izradi je još devetnaest znanstvenih radova. U nastavku ukratko izlažemo glavne rezultate dosad napisanih radova čije objave očekujemo tijekom četvrte i/ili pete godine projekta.

1. *Prijedlog naslova rada: Body image concerns and sexting: the mediating roles of body surveillance, body shame, and sexting motives*
 - Seksting je u sve većem porastu među adolescentima, unatoč negativnim posljedicama koje može imati. Ovo istraživanje ispituje kako su iskustva u kulturi koja stalno objektivizira tijelo povezana sa sekstingom. Preciznije, na uzorku od 4193 adolescenata (2147 djevojčica i 1776 dječaka), u dobi od 14 do 19 godina

($M=16.395$; $SD=1.049$) iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, ova studija ispituje kako su samonadzor i sram zbog izgleda tijela povezani s različitim motivima sudjelovanja u sekstingu i raširenošću sekstinga. Dobiveni rezultati pokazuju da su samonadzor i seksting neizravno negativno povezani motivom pritiska partnera za sudjelovanjem u sekstingu i motivom sudjelovanja u sekstingu jer djeluje kao dobra ideja ili željom da se izgleda privlačno. Ovi nalazi upućuju na to da su aspekti teorije objektivizacije, osobito sram zbog izgleda tijela, važni prediktori sekstinga. Dobiveni rezultati značajno jačaju postojeće znanje o sekstingu i pružaju dodatne informacije stručnjacima u području prevencije sekstinga, budući da je utvrđeno kako je slika tijela ključna za one koji su izloženi riziku od sekstinga, zajedno s uvjerenjima o motivima sudjelovanja u sekstingu.

2. *Prijedlog naslova rada:* Sexting coercion and body shame: An examination of the association between sexting coercion aspects and body-focused processes

- Prisila na sudjelovanje u sekstingu oblik je partnerskoga nasilja, koji nosi rizik doživljavanja srama zbog izgleda tijela. Ovo istraživanje ispitivalo je ulogu samonadzora u prisili za sudjelovanje u sekstingu i doživljavanjem srama zbog izgleda tijela, kao i testiralo efekte prisile sudjelovanja u sekstingu na sram zbog izgleda tijela. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 1138 žena u odrasloj dobi (u dobi od 18 do 29 godina). Sudionici su *online* odgovarali na niz pitanja o demografskim podacima, prisili slanja seksualno eksplicitnih sadržaja i aspektima objektivizacije tijela (samonadzor i sram zbog izgleda tijela). Otprilike 48.429% sudionika doživjelo je pritisak partnera na slanje seksualno eksplicitnog sadržaja, dok je 40.949% počinilo pritisak partneru na slanje seksualno eksplicitnoga sadržaja. Doživljavanje prisile za sudjelovanje u sekstingu povezano je s povećanim sramom zbog izgleda tijela, dok je počinjenje prisile za sudjelovanje u sekstingu povezano s nižim rezultatima na skali samonadzora. Prisila na seksting, doživljavanje ili počinjenje, predstavlja značajnu medijator varijablu u odnosu samonadzora i srama zbog izgleda tijela. Ova studija naglašava neistražene efekte samonadzora i srama zbog izgleda tijela na rizične aspekte sekstinga u romantičnim vezama među odraslim ženama.

3. *Prijedlog naslova rada:* Body-focused process and sexting among LGBT+: The mediating roles of sexting motives

- Ova studija ispitala je medijatorsku ulogu pozitivnih motiva sekstinga u povezanosti između objektivizirane svijesti o tijelu i raširenosti sekstinga među LGBT+ adolescentima i mladim odraslim osobama. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 847 LGBT+ osoba (366 adolescenata i 481 mlađih odraslih osoba) iz Bo-

sne i Hercegovine i Hrvatske, u dobi od 10 do 29 godina ($M=18.655$, $SD=2.931$). Sudionici su ispunjavali *online* upitnike slanja seksualno sugestivnog sadržaja, motiva za sekstingom (zavođenja, jer većina ljudi to radi; kao šalu/zabavu, jer je to dio veze ili jer je to dobra ideja/želim izgledati privlačno) i objektiviziranja tijela (samonadzor, sram zbog izgleda tijela i kontrolna vjerovanja). Rezultati su pokazali da u prosjeku mlade odrasle osobe, osobito biseksualni LGBT u usporedbi s gejevima/lezbijkama i drugim LGBT osobama, češće sudjeluju u sekstingu od LGBT adolescenata. Mladi odrasli identificirani kao gej/lezbijke također su bili skloniji sudjelovanju u sekstingu zbog motiva "jer je to dobra ideja ili želim izgledati privlačno" od adolescenata identificiranih kao gej/lezbijke. Na uzorku adolescenata motivi sudjelovanja u sekstingu "jer je to normalno u vezi" pozitivno su posređovali povezanosti između samonadzora i sudjelovanja u sekstingu te negativno povezanosti između srama zbog izgleda tijela i sudjelovanja u sekstingu. S druge strane, na uzorku adolescenata povezanost između kontrolnih uvjerenja i sekstinga posredovana je višim rezultatima na skali motiva sekstinga "zavođenja", "šale/zabave" i "normalno u vezi". Među mladim odraslim osobama sexting motiv "šala/zabava" bio je jedini značajan prediktor povezanosti između samonadzora i sudjelovanja u sekstingu. Zaključno, rezultati ističu kako kontekst sekstinga koji je povezan s traženjem intimnosti može pomoći u smanjenju negativnog utjecaja sekstinga na tjelesne aspekte.

4. *Prijedlog naslova rada:* Roditeljski nadzor mobilnih aktivnosti i seksting među adolescentima: moderirana medijacijska analiza

- Na temelju Brofenbrennerovog (1979) ekološkog modela, ova studija ispitala je roditeljski nadzor kao kontekstualnu odrednicu i samokontrolu te spol kao individualnu odrednicu u ispitivanju mehanizama sudjelovanja u sekstingu. U istraživanju je sudjelovalo 4205 sudionika u dobi od 14 do 20 godina, koji su *online* ispunili upitnik demografskih karakteristika, roditeljski nadzor sadržaja i aktivnosti na mobitelu, samokontrole te slanja, primanja i prosljeđivanja seksualno eksplicitnih sadržaja. Dobiveni rezultati pokazali su da mladići češće sudjeluju u primanju i prosljeđivanju seksualno eksplicitnih sadržaja u odnosu na djevojke. Također, dobiveno je kako sudionici u kasnoj adolescenciji češće sudjeluju u svim oblicima sekstinga u odnosu na mlađe sudionike. Medijacijske i moderirane medijacijske analize pokazale su da je roditeljski nadzor direktno i indirektno, preko samokontrole i spola, povezan sa sudjelovanjem u sekstingu.

5. *Prijedlog naslova rada:* Exploring victimisation and perpetration of sext dissemination among adolescents

- Na uzorku od 4215 učenika srednjih škola, ovo istraživanje imalo je za cilj ispitati čimbenike rizika doživljavanja i počinjenja prosljeđivanja seksualno eksplisitnog sadržaja među hrvatskim i bosanskohercegovačkim adolescentima. Na temelju teorijskih postavki kriminoloških teorija (tj. teorije socijalnog učenja, teorije samokontrole, teorije socijalne kontrole i teorije rutinskih aktivnosti) ispitana je raširenost doživljavanja i počinjenja prosljeđivanja seksualno eksplisitnog sadržaja među adolescentima. Od ukupnog uzorka, gotovo jedna petina sudionika (19.407%) izjavila je da je doživjela ili počinila prosljeđivanje seksualno eksplisitnog sadržaja, pri čemu su dječaci češće sudjelovali u počinjenju u usporedbi s djevojčicama. Adolescenti su istaknuli kako su obično prijatelji ti koji šire sekstove, dok je najčešći razlog za širenje sekstova šala ili zabava. Logističke regresije pokazale su da počinjenje prosljeđivanja sekstova značajno predviđa doživljavanje prosljeđivanja sekstova i obrnuto. Regresijske analize također ukazuju da rizik za doživljavanje ili počinjenje prosljeđivanja seksualno eksplisitnog sadržaja predstavlja muški spol, visoka razina roditeljske kontrole, pozitivan stav prema sekstingu te niska razina samokontrole i nesiguran stil privrženosti. Ovi nalazi ukazuju na moguće zajedničke čimbenike rizika za doživljavanje i počinjenje prosljeđivanja seksualno eksplisitnog sadržaja. Navedeno je izrazito bitno za razvoj odgovarajućih intervencijskih strategija namijenjenih smanjenju sklonosti prosljeđivanju sekstova i doživljavanju njegovih negativnih posljedica.

6. *Prijedlog naslova rada:* Sexting among singles and partnered individuals: The role of gender, age, sexting attitudes, sexual attitudes, and attachment

- Brojne studije ističu različite prediktore sekstinga kod mladih odraslih osoba. Trenutna studija ispitala je doprinos individualnih prediktora poput spola, dobi, stavova prema sekstingu i seksualnosti te stilova privrženosti u objašnjenju slanja, primanja i prosljeđivanja sekstova. Ovo istraživanje provedeno je *online* na ukupno 4408 bosanskohercegovačkih i hrvatskih studenata u dobi od 18 do 29 godina. Rezultati su pokazali da su muškarci i osobe koje su bile u intimnom odnosu češće sudjelovale u sekstingu od žena i osoba koje nisu bile u intimnom odnosu. Također, rezultati su pokazali da pozitivni stavovi prema sekstingu i seksualno permisivni stavovi predviđaju sve oblike sekstinga, dob predviđa slanje i primanje sekstinga, a nesigurni stil privrženosti predviđa prosljeđivanje sekstinga. Međutim, podaci su pokazali značajne razlike povezane sa statusom veze u predviđanju sekstinga. Među samcima, spol je bio povezan sa slanjem i prima-

njem sekstova, a dob je bila povezana s prosljeđivanjem sekstova. Što se tiče stavova o seksualnosti, među sudionicima koji nisu bili u vezi, visoki rezultati na subskali stavova o seksualnom odnosu kao vidu zajedništva predviđali su sve oblike sekstinga, niski rezultati na subskali stavova o instrumentalnosti seksualnih odnosa predviđali su slanje, a niski rezultati na subskali stavova o kontracepciji značajno su predviđali prosljeđivanje sekstova. Što se tiče privrženosti, odbijajući stil privrženosti značajno je predvidio primanje, a plašljivi stil prosljeđivanje sekstova među sudionicima koji nisu bili u intimnom odnosu. Među sudionicima koji su bili u intimnom odnosu, visoka instrumentalnost predviđjela je slanje i prosljeđivanje, a preokupirajući stil privrženosti slanje sekstova. Naši nalazi naglašavaju važnost ispitivanja prediktora sekstinga uzimajući u obzir kontekst sudjelovanja u sekstingu.

7. *Prijedlog naslova rada:* Risk factors for non-consensual sexting among adolescents and young adults: An extension of the routine activity theory perspective

- Seksting bez pristanka među mladima mogao bi biti rizično ponašanje koje ima negativne i nepoželjne posljedice. U ovoj studiji korištena je teorija rutinskih aktivnosti u ispitivanju mogućih rizičnih i zaštitnih čimbenika nekonsenzualnog prosljeđivanja vlastitih i tuđih sekstova među adolescentima i mladim odraslim osobama. U istraživanju je sudjelovalo 3514 adolescenata (od 10 do 17 godina) i 3674 mladih odraslih (od 18 do 25 godina) iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Rezultati su pokazali da su adolescenti imali više iskustava sekstinga bez pristanka (iskustvo prosljeđivanja vlastitih i tuđih sekstova) nego mladi odrasli. Adolescenti i mlađi odrasli muškarci češće su doživjeli prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanka u odnosu na djevojčice i mlade odrasle žene. Individualni čimbenici, kao što su spol, dob, socijalno povezivanje i status veze, kao i rutinske aktivnosti na mobitelu povezane s dnevnim pozivima i korištenjem medija, predviđali su doživljavanje prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanka na uzorku adolescenata. Među mladim odraslim osobama, individualni čimbenici poput spola i druženja s prijateljima, kao i rutinske aktivnosti vezane uz svakodnevne pozive, pridonijeli su predviđanju doživljavanja prosljeđivanja vlastitih sekstova bez pristanaka. Što se tiče prosljeđivanja tuđeg sadržaja, regresijski model pokazao je da su kod adolescenata status veze, druženje s prijateljima i sve ispitane rutinske aktivnosti na mobitelu (svakodnevni pozivi, dnevne tekstualne poruke i korištenje medija na mobitelu) pridonijeli većoj vjerljivosti prosljeđivanja tuđih sadržaja. Za mlade odrasle osobe status veze, druženje s prijateljima i socijalno povezivanje, kao i aspekt rutinskih aktivnosti vezanih uz korištenje mobitela i medija, pridonijeli su većoj učestalosti proslje-

đivanja tuđih sekstova. Čini se da je ispitivanje individualnih čimbenika i varijabli rutinske aktivnosti koristan okvir za razumijevanje čimbenika povezanih s ne-konsenzualnim sekstingom među adolescentima i mladim odraslim osobama.

8. *Prijedlog naslova rada:* Povijest proučavanja i pregled različitih konceptualizacija sekstinga

- S obzirom na to da mladi ljudi mogu doživjeti seksualna iskustva korištenjem digitalnih tehnologija, a istraživanja pokazuju da to često čine dijeljenjem seksualno eksplisitnog sadržaja, seksting je važan praktični problem, ali je i aktualni istraživački problem. Istraživači se uglavnom slažu da se seksting može opisati kao slanje, primanje i dijeljenje seksualno eksplisitnog sadržaja putem elektroničkih medija, no sporno je pitanje je li to normalno ili devijantno ponašanje. Za razumijevanje rezultata dosadašnjih istraživanja potrebno je znati koji je pristup korišten u razvijanju određenih konceptualizacija sekstinga. Međutim, u literaturi ne postoji sustavan pregled istraživanja s temeljitim prikazom svih konceptualizacija sekstinga. Stoga je cilj ovog rada bio pružiti pregled dosadašnjih istraživanja koja proučavaju konceptualizaciju sekstinga, a koja su imala ključnu ulogu u ovom području. U radu su ponuđeni zaključci dosadašnjih pregleda istraživanja, kao i smjernice za buduća istraživanja te praktične implikacije.

9. *Prijedlog naslova rada:* Seksting među mladima – Priroda, odrednice i posljedice

- Razvoj digitalne tehnologije utjecao je na mnoge aspekte razvoja mlađih, uključujući i seksualni razvoj. Jedna od često proučavanih oblika ponašanja primjenom digitalne tehnologije, povezane sa seksualnom komunikacijom mlađih, jest seksting. Seksting predstavlja razmjenu seksualno eksplisitnih sadržaja putem elektroničkih medija. Smatra se razvojno normalnim i prihvatljivim, ali i rizičnim seksualnim ponašanjem među mlađima. Ovaj teorijski pregled istraživanja navodi i objašnjava često proučavane karakteristike sekstinga: prirodu, odrednice i posljedice sekstinga. U radu se raspravlja i o nedostacima postojećih istraživanja, kao i o preporukama za buduća istraživanja u području sekstiga.

10. *Prijedlog naslova rada:* Psihopatološke osobine ličnosti i seksting među adolescentima

- Primjena digitalne tehnologije doprinijela je razvoju istraživanja seksualnosti među mlađima, posebice adolescentima. Dosadašnja istraživanja pokazala su

kako osobine ličnosti mogu igrati važnu ulogu u sekstingu. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati doprinos psihopatoloških osobina ličnosti različitim oblicima sekstinga. Istraživanje je provedeno na uzorku od 1052 adolescenata iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, u dobi od 14 do 18 godina ($M = 15,34$; $SD = 1,176$). Korišteni instrumenti bili su Skala sekstinga za adolescente (Molla Esperaza i sur., 2020), Inventar ličnosti za DSM-5, kratka forma (Krueger i sur., 2013) i sociodemografski upitnik. Rezultati su pokazali da su dezinhibicija i otuđenost pozitivno povezani sa slanjem sekstova osobi koju sudionici poznaju osobno i putem interneta. Negativni afekt i otuđenost negativno su povezani s primanjem sekstova. Povezanost psihopatoloških osobina ličnosti i sekstinga značajno se razlikuje s obzirom na spol. Nalazi su objašnjeni u kontekstu implikacija za buduća istraživanja i mogućnosti njihove primjene u razvoju preventivnih intervencija za adolescente.

11. *Prijedlog naslova rada: Seksting među adolescentima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Kosovu: Kros-kulturalno istraživanje*

- S obzirom na nedostatak međukulturalnih istraživanja o korelatima sekstinga, ovo istraživanje imalo je za cilj ispitati korelate sekstingu (stavove o seksualnosti, stavove o sekstingu, seksualnu online samoprezentaciju) na uzorku adolescente iz Bosne i Hercegovine ($N = 299$), Hrvatske ($N = 347$) i Kosova ($N = 265$). Rezultati su pokazali da su više liberalni stavovi prema seksualnosti izravno povezani s pozitivnim stavovima prema sekstingu i slanjem sekstova, posebice među sudionicima iz Hrvatske. Nadalje, takvi stavovi su povezani s većom seksualnom *online* samoprezentacijom među sudionicima iz Bosne i Hercegovine te Kosova. Visoka razina odgovornog seksualnog ponašanja pokazala se povezanom s pozitivnim stavovima prema sekstingu među sudionicima iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, dok je niska razina odgovornosti među hrvatskim adolescentima bila povezana s učestalijim slanjem sekstova. Instrumentalnost također igra ulogu, pri čemu je niska instrumentalnost povezana s pozitivnim stavovima i *online* samoprezentacijom među sudionicima iz Hrvatske, a visoka instrumentalnost sa slanjem sekstova među sudionicima iz Kosova. Stavovi prema sekstingu izravno su povezani sa slanjem sekstova među sudionicima iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, dok je pozitivna seksualna samoprezentacija relevantna u predviđanju sekstinga među sudionicima iz Kosova. Zaključno, rezultati pokazuju da stavovi prema seksualnosti i sekstingu igraju središnju ulogu u predviđanju sekstinga, ali na različite načine u tri proučavana kulturološka konteksta.

12. Prijedlog naslova rada: Prisilni seksting i objektivizacija tijela u adolescenata iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Kosova

- Ovo kroskulturalno istraživanje ispitalo je povezanost prisilnog sekstinga u intimnoj vezi s nekim aspektima objektivizacije tijela. Istraživanje je provedeno *online* na uzorku od 325 adolescenata iz Bosne i Hercegovine (N = 96), Hrvatske (N = 149) i Kosova (N = 80), koji su bili u intimnim odnosima u posljednjih šest mjeseci. Rezultati su pokazali kako je ukupno 26% sudionika doživjelo iskustvo prisilnog sekstinga, s najvećom raširenosti među sudionicima iz Hrvatske i najnižom među sudionicima iz Bosne i Hercegovine. Utvrđene su značajne razlike s obzirom na spol, ali ne i kulturološki kontekst kada je riječ o aspektima objektivizacije tijela (nadzoru tijela i srama zbog tijela), pri čemu su djevojke postigle više rezultate u odnosu na dječake. Nisu utvrđene razlike s obzirom na spol, ali niti kulturološki kontekst u iskustvu doživljavanja prisilnog sekstinga. Prisilni seksting bio je izravno povezan s nadzorom tijela te neizravno sa sramom putem varijable nadzora tijela. Međutim, ova veza značajno se razlikovala s obzirom na spol, s neizravnim efektom utvrđenom samo na uzorku djevojaka. Osim toga, izravna veza između nadzora tijela i srama zbog tijela utvrđena je samo kod djevojaka. Ipak, nismo utvrdili da kulturološki kontekst moderira ovu vezu između prisilnog sekstinga i aspekata objektivizacije tijela. Naši rezultati pokazuju da prisilni seksting utječe na aspekte tijela, ali kulturološki kontekst ne mijenja ovu povezanost.

13. Prijedlog naslova rada: Longitudinalna povezanost stavova prema sekstingu i sudjelovanju u sekstingu: Posredujuća uloga seksualno permisivnih stavova

- Cilj ovog istraživanja bio je ispitati posreduju li seksualno liberalni stavovi povezanosti između stavova prema sekstingu i sudjelovanja u sekstingu. Istraživanje je provedeno na uzorku od 547 adolescenata u dobi od 15 do 18 godina koji su sudjelovali u istraživanju u dvije točke mjerjenja s razmakom od godinu dana. Rezultati su pokazali da su stavovi prema sekstingu izravno povezani sa seksualno liberalnijim stavovima, ali ne i sa sekstingom. Seksualno liberalni stavovi bili su pozitivno povezani sa slanjem i prosljeđivanjem sekstova, ali ne i primanjem sekstova. Ispitujući posrednu ulogu liberalnih stavova o seksualnosti utvrđeno je kako su stavovi prema sekstingu povezani sa slanjem i prosljeđivanjem sekstova putem seksualno liberalnijih stavova. Zaključno, rezultati ovog istraživanja ukazuju na potrebu za sveobuhvatnim seksualnim obrazovanjem kao važnim dijelom obrazovne politike za ovu dobnu skupinu.

14. Prijedlog naslova rada: Temporalni odnosi između različitih oblika sekstinga među adolescentima: Analiza križnih vremenskih efekata s dvije točke mjerena

- Ovo istraživanje ispitalo je povezanost različitih oblika sekstinga (slanje, primanje, prosljeđivanje) kroz dvije točke mjerena tijekom razvojnog perioda srednje adolescencije. Također je ispitana predikativna uloga stavova prema sekstingu u sudjelovanju u sekstingu u dvije točke mjerena. Istraživanje je provedeno na uzroku od 694 hrvatskih adolescenata (57.637% djevojaka) u dobi od 15-18 godina koji su sudjelovali u longitudinalnom istraživanju temeljenom na potpunom panel dizajnu s dvije vremenske točke mjerena i vremenskim razmakom od otprilike godinu dana. Rezultati analize križnih vremenskih efekata pokazali su značajnu stabilnosti kroz vrijeme te pozitivnu povezanost između primanja sekstinga u T1 i slanja sekstinga u T2 točki. Nisu utvrđeni križni vremenski efekti između ranijeg sudjelovanja u slanju ili prosljeđivanju sekstova te kasnijeg sudjelovanja u sekstingu. Nadalje, utvrđen je pozitivan odnos između stavova prema sekstingu i sva tri ispitivana oblika sekstinga (slanje, primanje i prosljeđivanje) procijenjena u prvoj vremenskoj točki. Međutim, samo je pronađena pozitivna povezanost između stavova prema sekstingu i prosljeđivanja sekstinga godinu dana kasnije. Naši podaci pokazuju da samo oblik primanja sekstinga jasno doprinosi kasnjem sudjelovanju u slanja sekstova, pri čemu pozitivni stavovi prethode sekstingu, posebno prosljeđivanju tijekom vremena.

15. Prijedlog naslova rada: Validacija Upitnika seksting ponašanja i motiva na uzroku hrvatskih adolescenata

- Unatoč naporima da se unaprijede metode procjene sekstinga, većina konceptualnih i metodoloških pitanja još uvijek nije riješena. U većini istraživanja koriste se izravna pitanja o sekstingu. Nedostaju istraživanja koja razvijaju mjerne instrumente za procjenu sekstinga temeljene na dosadašnjim nalazima iz literature o konceptualizaciji sekstinga te provjeravaju njihovu valjanost koristeći znanstveno utemeljene smjernice. U tu svrhu provjerena je faktorska struktura Upitnika sekstinga ponašanja autora del Rey i sur. (2021) koji obuhvaća sve preporuke iz literature za precizno mjerjenje i razumijevanje sekstinga. Validacija hrvatske verzije Upitnika seksting ponašanja provedena je na prigodnome uzorku od 2791 srednjoškolaca iz Republike Hrvatske u dobi od 14 do 19 godina ($M = 16.24$; $SD = 1.03$), od čega je 1248 adolescenata i 1543 adolescentica. Provedenom faktorskom analizom potvrđeno je postojanje šest faktora (slanje seksualno eksplicitnog sadržaja, motivi slanja seksualno eksplicitnog sadržaja, žrtve prosljeđenog sadržaja bez pristanka, primanje seksualno

eksplizitnog sadržaja, prosljeđivanje seksualno eksplizitnog sadržaja, motivi prosljeđivanja seksualno eksplizitnog sadržaja) u kojima je raspoređeno 39 tvrdnji od kojih se sastoji upitnik. Hrvatska verzija Upitnika seksting ponašanja i motiva ima strukturu sukladnu originalnoj skali (del Rey i sur., 2021). Također, skala pokazuje zadovoljavajuću pouzdanost i valjanost. Dobiveni rezultati upućuju na dobre metrijske karakteristike Upitnika seksting ponašanja i motiva te mogućnost njegove primjene u znanstvene, ali i praktične svrhe kao pomoć pri procjeni učestalosti sudjelovanja adolescenta u različitim oblicima sekstinga te preventivnom djelovanju negativnih posljedica određenih oblika sekstinga.

16. *Prijedlog naslova rada:* Vremenski tijek, putanja i prediktori sekstinga: Prospektivno online istraživanje među hrvatskim adolescentima

- Cilj ovog istraživanja bio je ispitati trendove i putanju sekstinga tijekom vremena te identificirati potencijalne prediktore sekstinga. Provedeno je prospektivno *online* istraživanje na 694 hrvatskih srednjoškolaca u 2022. i 2023. godine. Približno 37,896% sudionika bilo je uključeno u seksting na početku mjerjenja, a 32,421% u drugoj točki mjerjenja, pri čemu nije došlo do promjene raširenosti sudjelovanja u sekstingu tijekom vremena. Većina sudionika koji nisu sudjelovali u sekstingu na početku ostala je neuključena tijekom istraživačkog razdoblja. Približno 11,000–19,048% sudionika koji su sudjelovali u sekstingu na početku prestalo je sudjelovati u sekstingu u drugoj točki mjerjenja, dok je 18,367–27,250% sudionika koji su bili uključeni u seksting na početku nastavilo sudjelovati i u drugoj točki mjerjenja. Približno 7,500–10,884% sudionika više nije uopće sudjelovalo u sekstingu tijekom obje točke mjerjenja. Značajno više dječaka prestalo je sudjelovati u sekstingu ili se uključilo u seksting u drugoj točki mjerjenja, dok su djevojčice više pripadale skupini neuključenih ili onima koji redovno u obje točke sudjeluju u sekstingu. Djevojke, oni koji često koriste svoje mobilne telefone za medijske aktivnosti, oni s višim razinama razloga normalizacije sekstinga, višim razinama nekonzensualnih razloga i oni skloni seksi *online* samoprezentaciji bili su u većem riziku od sudjelovanja u sekstingu. Na temelju dobivenih podataka možemo zaključiti da je sudjelovanje u sekstingu stabilno tijekom vremena. Povjaluju se različiti profili sudjelovanja u sekstingu prema spolu, razlozima sekstinga i seksi *online* samoprezentaciji, omogućavajući rano prepoznavanje sekstinga te ciljanu intervenciju i prevenciju.

17. *Prijedlog naslova rada:* Povezanost između sekstinga i psihosocijalnog funkcioniranja kod adolescenta

- Povećanje učestalosti sekstinga među adolescentima potaknuo je interes

istraživača za proučavanjem posljedica tog ponašanja na psihosocijalno funkcioniranje adolescenata. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi jesu li spol, status intimne veze i različiti oblici sekstinga prediktori psihosocijalnog funkcioniranja (optimizam i strategije suočavanja, opća psihosocijalna disfunkcija te problemi u ponašanju i odnosima). U istraživanju je sudjelovalo 598 hrvatskih adolescenata (62.207% djevojaka) u dobi od 16 do 18 godina ($M = 17.035$; $SD = .753$). Od svih sudionika, njih 30.777% bilo je u intimnoj vezi. Dobiveni rezultati su pokazali da dječaci i oni koji nisu u vezi postižu više rezultate na mjerama općeg psihosocijalnog disfunkcioniranja. Slanje sekstova povezano je s višim rezultatima na optimizmu i strategijama suočavanja, općem psihosocijalnom disfunkcioniranju te problemima u ponašanju i odnosima. Primanje sekstova povezano je s problemima u ponašanju i odnosima, dok prosljeđivanje nije povezano s nijednom ispitivanom varijablom psihosocijalnog funkcioniranja. Dobiveni rezultati mogu poslužiti kao temelj različitim programima intervencije usmjerenim na smanjenje negativnih aspekata psihološkog funkcioniranja adolescenata.

18. *Prijedlog naslova rada:* Stavovi prema sekstingu, vršnjački pritisak i seksting: Prospektivno istraživanje među adolescentima

- Ovo istraživanje ispitalo je predviđaju li demografske karakteristike (dob i spol) i kognitivne karakteristike (stavovi o sekstingu i neki aspekti vršnjačkog pritiska) sudjelovanje u sekstingu. U longitudinalnom istraživanju, s vremenskim razmakom od godinu dana, sudjelovalo je 359 adolescenata iz Bosne i Hercegovine (60% djevojaka) u dobi od 15 do 17 godina. Deskriptivne analize pokazale su da, iako adolescenti imaju negativne stavove prema sekstingu, ipak sudjeluju u njemu, posebice primanju (62.95%–64.06%) u odnosu na slanje (30.91%–32.31%) i objavljivanje sekstova (8.91%–8.63%). Regresijskom analizom utvrđeno je kako su dob, spol, pozitivni stavovi prema sekstingu te vršnjački pritisak u području uključivanja u rizično ponašanje, u području odnosa s roditeljima te u području fizičkog izgleda značajni prediktori različitih vrsta sekstinga. Stavovi prema sekstingu i pritisak vršnjaka na uključivanje u rizično ponašanje također su predviđali sudjelovanje u sekstingu godinu dana poslije. Dobiveni rezultati ističu važnost stavova prema sekstingu i vršnjačkog pritiska u budućim preventivnim intervencijama vezanim uz seksting.

19. *Prijedlog naslova rada:* Seksting među adolescentima i psihičko zdravlje: Pregled kvantitativnih istraživanja

- Cilj ovog preglednog rada bio je ponuditi prikaz dosadašnjih kvantitativnih istraživanja na temu povezanosti sekstinga i psihičkog zdravlja adolescenata.

Tijekom studenog 2023. godine sustavno su pretraživane sljedeće znanstvene baze: Google Scholar, PsychINFO, ScienceDirect, ERIC, PubMed, MEDline i ISI Web of Knowledge. U ovom preglednom radu analizirano je ukupno 14 članaka na temu sekstinga i psihosocijalnog funkcioniranja adolescenata. Naši podaci pokazuju da seksting nije samo jedan od dodatnih oblika istraživanja seksualnosti, već može biti povezan s emocionalnim poteškoćama koje potom djeluju na to da adolescent odluči sudjelovati u sekstingu. Primjerice, adolesceneti s depresivnim raspoloženjem mogu koristiti seksting kao način privlačenja pažnje drugih. Također, depresivni adolescenti mogu imati lošije vještine suočavanja s pritiskom ili prisilom na sudjelovanje u sekstingu. Međutim, ne smijemo zanemariti niti nalaze koji pokazuju da adolescenti s rizikom po psihološkom zdravlju dodatno mogu biti izloženi i nekim drugim rizičnim oblicima ponašanja, kao što je seksting. Nužno je uzeti u obzir i individualne razlike u razumijevanju složenog odnosa između sekstinga i psihosocijalnih posljedica jer vidjeli smo na primjer u radu kako seksualne manjine mogu postati žrtve *online* nasilja, posebno seksualnog zlostavljanja, uključujući seksting pod prisilom i osvetničku pornografiju, čime povećavaju rizik od doživljavanja lošijeg mentalnog zdravlja. Dobiveni nalazi bitni su u razvoju programa usmjerenih k smanjenju rizika povezanih sa sekstingom i negativnih ishoda, uzimajući u obzir različite vrste sekstinga i individualne razlike adolescenata.

7.2. STRUČNE PUBLIKACIJE

1. *Prijedlog naslova rada:* Prijedlog školskih politika o prevenciji i intervenciji u slučajevima sekstinga

20. Ova psihoedukativna brošura koncipirana je kao vodič školskom osoblju u slučaju sekstinga kod učenika. Kroz nekoliko poglavlja nudi korisne smjernice o prepoznavanju sekstinga, korake koje je moguće poduzeti ako su učenici sudjelovali u sekstingu, kao i načine prevencije sekstinga i njegovih negativnih posljedica.

2. *Prijedlog naslova rada:* Prijedlog školskih politika o prevenciji i intervenciji u slučajevima sekstinga

21. Ovaj psihoedukativni vodič namijenjen je učenicima koji su poslali svoj seksualno ekspliziran sadržaj. Na jednostavan i mladima blizak način pristupa se objašnjenju što učiniti u slučaju da smo poslali seksualno eksplizitan sadržaj.

7.3. SUDJELOVANJE NA KONFERENCIJAMA

- Planirano je sudjelovanje na minimalno tri međunarodne znanstvene konferencije na kojima će se predstaviti rezultati SextYouth projekta

7.4. MENTORSTVA

1. Kolarić, M. (u postupku). *Ispitivanje odnosa uključenosti u seksting i privrženosti školi između adolescentica i adolescenata.* Završni rad Odjela psihologije Sveučilišta u Zadru.
2. Litović, Petra (u postupku). *Raširenost i motivi sekstinga među adolescentima u mladenačkim vezama .* Završni rad Odjela psihologije Sveučilišta u Zadru.
3. Krstić, A. (u postupku). *Odnos sekstinga i psihosocijalnog funkcioniranja adolescenata.* Završni rad Odjela psihologije Sveučilišta u Zadru.
4. Pavičić, D. (u postupku). *Nekonsenzulani seksting i psihološka dobrobit među mladima.* Diplomski rad Studija psihologije Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru.
5. Jurišić, J. (u postupku). *Seksting i psihološka dobrobit kod adolescenata.* Diplomski rad Studija psihologije Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru.
6. Jurišić, Z. (u postupku). *Primjena teorije socijalnog učenja u kontekstu sudjelovanja u sekstingu.* Diplomski rad Studija psihologije Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

7.5. ZNANSTVENE AKTIVNOSTI

1. Kvantitativno istraživanje sekstinga
 - Provedba treće točke mjerjenja kvantitativnog istraživanja upitničkim mjerama na uzorku srednjoškolaca i studenata.
2. Primjena metoda trenutne procjene u svrhu ispitivanja sudjelovanja mladih u sekstingu
 - Provedeno pilot istraživanje primjenom metode trenutne procjene na uzor-

7.6. STRUČNE AKTIVNOSTI

1. Sudjelovanje na Tjednu psihologije u Zadru

- Sudjelovanje na Tjednu psihologije u Zadru održavanjem dviju radionica naslova „Razgovor o sekstingu: Od zabave do rizika? za učenike 7.razreda osnovne škole (15.2.2024.; 16.2.2024.).

8. LITERATURA

Akpa, O. M., Bamgboye, E. A. i Baiyewu, O. (2015). The Adolescents' Psychosocial Functioning Inventory (APFI): scale development and initial validation using Exploratory and Confirmatory Factor Analysis. *African journal for the psychological study of social issues: journal of the African Society for the Psychological Study of Social Issues*, 18(1), 1–21.

Albury, K., i Crawford, K. (2012). Sexting, consent and young people's ethics: Beyond Megan's story. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 26(3), 463–473. <https://doi.org/10.1080/10304312.2012.665840>

Alonso, C. i Romero, E. (2019). Sexting behaviours in adolescents: Personality predictors and psychosocial outcomes in a one-year follow-up. *Anales de psicología*, 35(2), 214-224. <https://dx.doi.org/10.6018/analeps.35.2.339831>

Barrense-Dias, Y., Berchtold, A., Surís, J.-C. i Akre, C. (2017). Sexting and the Definition Issue. *Journal of Adolescent Health*, 61(5), 544–554. <https://10.1016/j.jadohealth.2017.05.009>

Barroso, R., Ramião, E., Figueiredo, P. i Araújo, A. M. (2021). Abusive sexting in adolescence: Prevalence and characteristics of abusers and victims. *Frontiers in psychology*, 12, 610474. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.610474>

Barroso, R., Marinho, A. R., Figueiredo, P., Ramião, E. i Silva, A. S. (2023). Consensual and non-consensual sexting behaviors in adolescence: a systematic review. *Adolescent research review*, 8(1), 1-20. <https://doi.org/10.1007/s40894-022-00199-0>

Baumgartner, S. E., Sumter, S. R., Peter, J., Valkenburg, P. M., i Livingstone, S. (2014). Does country context matter? Investigating the predictors of teen

sexting across Europe. *Computers in Human Behavior*, 34, 157-164. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.01.041>

Benotsch, E. G., Snipes, D. J., Martin, A. I., i Bull, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52, 307-313. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.06.011>

Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R. i Chirumbolo, A. (2016). Psychometric properties of the Sexting Motivations Questionnaire for adolescents and young adults. *Rassegna di Psicologia*, 33(3), 5-18. <https://doi.org/10.13133/1974-4854/16657>

Bianchi, D., Morelli, M., Baiocco, R. i Chirumbolo, A. (2021). Individual differences and developmental trends in sexting motivations. *Current Psychology*, 40(9), 4531-4540. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00398-4>

Bonilla, S., McGinley, M., i Lamb, S. (2020). Sexting, power, and patriarchy: Narratives of sexting from a college population. *New Media & Society*, 23(5), 1099-1116. <https://doi.org/10.1177/1461444820909517>

Burić, J., Juretić, J. i Štulhofer, A. (2018). The Role of socialization, dispositional and behavioral variables in the dynamics of sexting among adolescents. *Psihologische teme*, 27(3), 409-435. <https://doi.org/10.31820/pt.27.3.4>

Campbell, S. W. i Park, Y. J. (2014). Predictors of mobile sexting among teens: Toward a new explanatory framework. *Mobile Media & Communications*, 2 (1), 20-39. <https://doi.org/10.1177/2050157913502645>

Casas, J. A., Ojeda, M., Elipe, P. i del Rey, R. (2019). Exploring which factors contribute to teens' participation in sexting. *Computers in Human Behavior*, 100, 60-69. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.06.010>

Chaudhary, P., Peskin, M., Temple, J. R., Addy, R. C., Baumler, E. i Ross, S. (2017). Sexting and mental health: a school-based longitudinal study among youth in Texas. *Journal of Applied Research on Children*, 8(1), 11. <https://digitalcommons.library.tmc.edu/childrenatrisk/vol8/iss1/11>

Cohen, L. E. i Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activities approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608. <https://doi.org/10.2307/2094589>

Currin, J. M. i Hubach, R. D. (2019). Motivations for nonuniversity-based adults

-
- who sext their relationship partners. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 45(4), 317-327. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2018.1526837>
- Dake, J. A., Price, J. H., Maziarz, L. i Ward, B. (2012). Prevalence and correlates of sexting behavior in adolescents. *American Journal of Sexuality Education*, 7(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/15546128.2012.650959>
- Del Re Rey, R, Ojeda, M. i Casas, J. A. (2021). Validation of the Sexting Behavior and Motives Questionnaire (SBM-Q). *Psicothema*, 33(2), 287-295. <https://doi.org/10.7334/psicothema2020.207>
- Dir, A. L. i Cyders, M. A. (2015). Risks, risk factors, and outcomes associated with phone and Internet sexting among university students in the United States. *Archives Of Sexual Behavior*, 44(6), 1675-1684. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0370-7>
- Dir, A. L., Coskunpinar, A., Steiner, J. L. i Cyders, M. A. (2013). Understanding Differences in Sexting Behaviors Across Gender, Relationship Status, and Sexual Identity, and the Role of Expectations in Sexting. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(8), 568-574. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0545>
- Dodaj, A., i Sesar, K. (2020). Sexting categories. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 8(2). <https://doi.org/10.6092/2282-1619/mjcp-2432>
- Dodaj, A. i Sesar, K. (2023). Sexting coercion within romantic context: a test of Akers' social learning theory. *Journal of Sexual Aggression*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/13552600.2023.2182377>
- Dodaj, A., Sesar, K., i Novak, T. (2022). A cross-cultural examination of the sexing motives and attitudes: Bosnia Herzegovina vs. Croatia. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 7606949. <https://doi.org/10.1155/2022/7606949>
- Dodaj, A., Prijatelj, K. i Sesar, K. (2023). Raširenost i odrednice sekstinga među srednjoškolcima i studentima iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. <https://www.bib.irb.hr/1254860>
- Dodaj, A., Sesar, K. i Novak, T. (2022). A Cross-Cultural Examination of the Sexting Motives and Attitudes: Bosnia and Herzegovina vs. Croatia. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2022, 7606949. <https://doi.org/10.1155/2022/7606949>
- Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention thro-

ugh abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1), 9. <https://doi.org/10.5817/cp2014-1-9>

Drouin, M., i Landgraff, C. (2011). Texting, sexting, and attachment in college students' romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 28, 444 - 449. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.10.015>

Drouin, M., Ross, J. i Tobin, E. (2015). Sexting: A new, digital vehicle for intimate partner aggression? *Computers in human behavior*, 50, 197-204. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.04.001>

Drouin, M., i Tobin, E. (2014). Unwanted but consensual sexting among young adults: Relations with attachment and sexual motivations. *Computers in Human Behavior*, 31(2), 412-418. <http://doi.org/10.1016/j.chb.2013.11.001>

Frankel, A. S., Bass, S. B., Patterson, F., Dai, T. i Brown, D. (2018). Sexting, risk behavior, and mental health in adolescents: An examination of 2015 Pennsylvania Youth Risk Behavior Survey data. *Journal of school health*, 88(3), 190-199. <https://doi.org/10.1111/josh.12596>

Gámez-Guadix, M. i De Santisteban, P. (2018). "Sex Pics?": Longitudinal predictors of sexting among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 63(5), 608-614. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.05.032>

Gámez-Guadix, M., de Santisteban, P. i Resett, S. A. (2017). Sexting among Spanish adolescents: Prevalence and personality profiles. *Psicothema*, 29(1), 29-34. <https://doi.org/10.7334/psicothema2016.222>

Garcia, J. R., Gesselman, A. N., Siliman, S. A., Perry, B. L., Coe, K. i Fisher, H. E. (2016). Sexting among singles in the USA: prevalence of sending, receiving, and sharing sexual messages and images. *Sexual Health*, 13(5), 428-435. <https://doi.org/10.1071/SH15240>

Gassó, A. M., Mueller-Johnson, K. i Montiel, I. (2020). Sexting, online sexual victimization, and psychopathology correlates by sex: Depression, anxiety, and global psychopathology. *International journal of environmental research and public health*, 17(3), 1018. <https://doi.org/10.3390/ijerph17031018>

Gassó, A. M., Agustina, J. R., i Goméz-Durán, E. (2021). Cross-cultural differences in sexting practices between American and Spanish university students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18, 2058. <https://doi.org/10.3390/ijerph18042058>

Gordon-Messer, D., Bauermeister, J.A., Grodzinski, A. i Zimmerman, M. (2013).

Sexting among young adults. *Journal of adolescent health*, 52 (3), 301-306.

<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.05.013>

Howard, D., Klettke, B., Clancy, E., i Fuller-Tyszkiewicz, M. (2021). What are you

looking at? Body image esteem and sexting behaviors among emerging

Australian adults. *Computers in Human Behavior*, 124(1), 106915. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106915>

Hudson, H. K. i Fetro, J. V. (2015). Sextual activity: Predictors of sexting behaviors

and intentions to sext among selected undergraduate students. *Computers*

in Human Behavior, 49, 615-622. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.03.048>

Hudson, H. K. (2011). *Factors affecting sexting behaviors among selected under-*

graduate students (Doktorska disertacija). <https://opensiuc.lib.siu.edu/dissertations/383/>

Klettke, B., Hallford, D. J., Clancy, E., Mellor, D. J., i Toumbourou, J. W. (2019).

Sexting and psychological distress: The role of unwanted and coerced sexts.

Cyberpsychology, Behavior and Social Networking, 22(4), 237-242. <https://doi.org/10.1089/cyber.2018.0291>

Kosenko, K., Luurs, G. i Binder, A. R. (2017). Sexting and sexual behavior, 2011-

2015: A critical review and meta-analysis of a growing literature. *Journal of*

computer-mediated communication, 22(3), 141-160. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12187>

Kričkić, D., Šincek, D. i Babić Čikeš, A. (2017). Sexting, cyber-violence and sexually

risk behaviour among college students. *Kriminologija & socijalna integracija:*

časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju, 25(2), 15-28.

<https://doi.org/10.31299/ksi.25.2.2>

Lerner, R. M., Lerner, J. V., Almerigi, J. B., Theokas, C., Phelps, E., Gestsdottir, S., ... i

von Eye, A. (2005). Positive youth development, participation in community

youth development programs, and community contributions of fifth-grade

adolescents: Findings from the first wave of the 4-H study of positive youth

development. *The journal of early adolescence*, 25(1), 17-71. <https://doi.org/10.1177/0272431604272461>

Levine, D. (2013). Sexting: a terrifying health risk... or the new normal for young

adults? *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 257-258. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.01.003>

-
- Liong, M. i Cheng, G. H. L. (2017). Sext and gender: Examining gender effects on sexting based on the theory of planned behaviour. *Behaviour & Information Technology*, 36(7), 726-736. <https://doi.org/10.1080/0144929X.2016.1276965>
- Lovibond, P. F. i Lovibond, S. H. (1995a). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression, Anxiety, Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research and Therapy*, 33(3), 335–343. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(94\)00075-u](https://doi.org/10.1016/0005-7967(94)00075-u)
- Madigan, S., Ly, A., Rash, C. L., Van Ouytsel, J., i Temple, J. R. (2018). Prevalence of multiple forms of sexting behavior among youth: A systematic review and meta-analysis. *JAMA pediatrics*, 172(4), 327-335. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2017.5314>
- Medrano, J. L. J., Lopez Rosales, F. i Gámez-Guadix, M. (2018). Assessing the links of sexting, cybervictimization, depression, and suicidal ideation among university students. *Archives of suicide research*, 22(1), 153-164. <https://doi.org/10.1080/13811118.2017.1304304>
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Jones, L. M. i Wolak, J. (2012). Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study. *Pediatrics*, 129(1), 13-20. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-1730>
- Molla Esparza, C., Nájera, P., López-González, E., i Losilla, J.-M. (2020). Development and Validation of the Adolescent Sexting Scale (A-SextS) with a Spanish Sample. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), 8042. <https://doi.org/10.3390/ijerph17218042>
- Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L. i Chirumbolo, A. (2016). Sexting, psychological distress and dating violence among adolescents and young adults. *Psicothema*, 28(2), 137-142. <http://hdl.handle.net/11162/118365>
- Mori, C., Temple, J. R., Browne, D., i Madigan, S. (2019). Association of sexting with sexual behaviors and mental health among adolescents: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics*, 173(8), 770–779. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.1658>
- Mori, C., Cooke, J. E., Temple, J. R., Ly, A., Lu, Y., Anderson, N., Rash, C., i Madigan, S. (2020). The prevalence of sexting behaviors among emerging adults: A meta-analysis. *Archives of Sexual Behavior*, 49(4), <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01656-4>

-
- Mori, C., Park, J., Temple, J. R., i Madigan, S. (2022). Are youth sexting rates still on the rise? A Meta-analytic Update. *Journal of Adolescent Health*, 70(4), 531-539. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2021.10.026>
- Ojeda, M. i Del Rey, R. (2022). Lines of action for sexting prevention and intervention: A systematic review. *Archives of sexual behavior*, 1-29. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02089-3>
- Prijatelj, K., Dodaj, A., Vinšalek Stipić, Valentina, Zoranić, Sanja, Novak, T. i Zečević, I. (2022) Raširenost i individualne odrednice sekstinga: Usporedba hrvatskih i bosanskohercegovačkih adolescenata. 23. Dani psihologije, Zadar, Hrvatska. <https://www.bib.irb.hr/1196589>
- Ruvalcaba, Y., Mercer Kollar, L. M., Everett Jones, S., Mercado, M. C., Leemis, R. W. i Ma, Z. Q. (2023). Adolescent sexting, violence, and sexual behaviors: an analysis of 2014 and 2016 Pennsylvania Youth Risk Behavior Survey Data. *Journal of school health*, 93(8), 690-697. <https://doi.org/10.1111/josh.13290>
- Sesar, K. i Dodaj, A. (2019). Sexting and emotional regulation strategies among young adults. *Mediterranean Journal of clinical psychology*, 7(1). <https://doi.org/10.6092/2282-1619/2019.7.2008>
- Sesar, K., Dodaj, A. i Šimić, N. (2019). Motivational determinants of sexting: Towards a model integrating the research. *Psihologische teme*, 28(3), 461-482. <https://doi.org/10.31820/pt.28.3.1>
- Scholes-Balog, K., Francke, N. i Hemphill, S. (2016). Relationships between sexting, self-esteem, and sensation seeking among Australian young adults. *Sexualization, Media, & Society*, 2(2), 2374623815627790. <https://doi.org/10.1177/2374623815627790>
- Stover, D. (2006). Treating cyberbullying as a school violence issue. *The Education Digest*, 72(4), 40-43.
- Strassberg, D. S., McKinnon, R. K., Sustaíta, M. A. i Rullo, J. (2013). Sexting by high school students: An exploratory and descriptive study. *Archives of sexual behavior*, 42(1), 15-21. <https://doi.org/10.1007/s10508-012-9969-8>
- Temple, J. R., Le, V. D., van den Berg, P., Ling, Y., Paul, J. A. i Temple, B. W. (2014). Brief report: Teen sexting and psychosocial health. *Journal of adolescence*, 37(1), 33-36. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2013.10.008>

-
- Van Ouytsel, J., Walrave, M., Ponnet, K., i Heirman, W. (2014). The association between adolescent sexting, psychosocial difficulties, and risk behavior. *The Journal of School Nursing*, 31(1), 54-69. <https://doi.org/10.1177/1059840514541964>
- Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K. i Peeters, E. (2017). Sexting: Adolescents' perceptions of the applications used for, motives for, and consequences of sexting. *Journal of Youth Studies*, 20(4), 446-470. <https://doi.org/10.1080/13676261.2016.1241865>
- Van Ouytsel, J., Punyanunt-Carter, N. M., Walrave, M. i Ponnet, K. (2020). Sexting within young adults' dating and romantic relationships. *Current opinion in psychology*, 36, 55-59. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2020.04.007>
- Vrselja, I. Pacadi, D. i Maričić, J. (2015). Odnos sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem i nekim psihosocijalnim čimbenicima. *Psihologische teme*, 24(3), 425-447. <https://hrcak.srce.hr/149103>
- Wachs, S., Wright, M. F., Gámez-Guadix, M., i Döring, N. (2021). How are consensual, non-consensual, and pressured sexting linked to depression and self-harm? The moderating effects of demographic variables. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2597. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052597>
- Weisskirch, R. S. i Delevi, R. (2011). "Sexting" and adult romantic attachment. *Computers in human behavior*, 27(5), 1697-1701. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.02.008>
- Wolfe, S.E., Marcum, C.D., Higgins, G.E. i Ricketts, M.L. (2014). *Routine Cell Phone Activity and Exposure to Sext Messages*. *Crime & Delinquency*, 62(5), 614-644. <https://doi.org/10.1177/0011128714541192>
- Ybarra, M. L. i Mitchell, K. J. (2014). "Sexting" and its relation to sexual activity and sexual risk behavior in a national survey of adolescents. *Journal of adolescent health*, 55(6), 757-764. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.07.012>

Ovaj izvještaj je financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom UIP-2020-02-3553 "Priroda i odrednice sekstinga među adolescentima i mladima: Kros-kulturalno istraživanje (SextYouth)".